

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för humaniora

När rykten blir nyheter

Lokalpressen och Flashback Forum

Anna Jernberg och Annica Hallquist

2015

Uppsats, Nivå, 15 hp
Medie- och kommunikationsvetenskap
Informatörsprogrammet

Medie- och kommunikationsvetenskap C

Handledare: Anna Edin
Examinator: Gabor Bora

Abstract

Titel: När rykten blir nyheter – Lokalpressen och Flashback Forum

Författare: Anna Jernberg, Annica Hallquist

Handledare: Anna Edin

Uppsatsen behandlar relationen mellan Flashback Forum och Gävles lokaltidningar Gefle Dagblad och Arbetarbladet. Om hur nära de jobbar varandra, medborgarjournalisternas betydelse, vem som sätter agendan och hur tidningarna jobbar med de etiska spelreglerna. I viss mån även ryktesspridning.

Syftet med uppsatsen var att studera om och i så fall hur medborgarjournalistiken bidrar till morgondagens nyheter via Flashback Forum.

De metoder vi har använt oss av för att nå vår slutsats är komparativ metod och semistrukturerade intervjuer. Den komparativa analysen för att se i hur många fall lokalpressen använder sig av Flashback och hur våra informanter i intervjuer säger sig arbeta med detta forum.

Materialet kommer från intervjuer med journalister, Arbetarbladet (AB) och Gefle Dagblads (GD) nätupplagor samt tråden på Flashback Forum *Mord på kvinna, Gävle 20/9-14* som handlar om mordet på Stora Esplanadgatan. Avgränsningsperioden var från 2014-09-20 till 2014-10-20.

Vårt svar på undersökningen är: de kriminalfall du läser om på Flashback idag kanske du får läsa om i morgondagens tidning.

Nyckelord: Flashback Forum, agenda setting, medie- och pressetik, ryktesspridning, medborgarjournalistik, Arbetarbladet, Gefle Dagblad.

Innehåll

1.0 Inledning.....	5
2.0 Syfte och frågeställning.....	5
3.0 Bakgrund	6
3.1 Flashback Forum	6
3.2 Medie- och pressetik	8
3.3 Ryktesspridning.....	11
4.0 Tidigare forskning	13
5.0 Teori	14
5.1 Agenda setting.....	15
5.2 Medborgarjournalistik.....	17
6.0 Metod	20
6.1 Semistrukturerade intervjuer	21
6.2 Komparativ metod.....	23
7.0 Material	25
8.0 Resultat och analys.....	27
8.1 Flashback Forum och lokalpressen	27
8.2 Intervjukopplingar.....	31
8.3 Lokalpressens agenda.....	35
8.4 Okritiska källor.....	37
9.0 Diskussion	40
10.0 Summering	42
11.0 Källförteckning.....	44
11.1 Litteraturlista	44
11.2 Internetkällor	45
11.3 Tidningsartiklar	46
Bilaga 1 - Semistrukturerad intervjuguide	48

1.0 Inledning

Fredagen den 19:e september 2014 började som en helt vanlig dag för Sandviksbon och likaså högskolestudenten Kajsa Selinder. Hon mötte upp sin vän Albin Aspgrén på restaurangen Rack'n'Roll, i centrala Gävle, för att dricka några drinkar och ha det trevligt. Kajsa följde sedan med Albin hem till Stora Esplanadgatan för att tillbringa natten där. Det var här det urartade och Albin blev gärningsman och Kajsa brottsoffer.

De båda låg soffan och kelade. Albin låg bakom Kajsa och höll om henne. Han kopplade ett strypgrepp runt hennes hals med ena armen och drog åt hårt, och han slutade inte förrän det var för sent och Kajsa hade dött. Men gärningsmannens grymhet slutade inte här. I panik styckade han sedan kroppen i flera delar i sitt eget badrum, tanken var att undanröja bevisen för mordet han begått. Hela natten och ända till morgonen jobbade han med att stycka kroppen. Han handlade en resväska på Erikshjälpen där han bland annat stoppade ned hennes huvud. Kroppsdelarna visade sig vara för tunga att bära på och han kunde inte röja undan dem som han tänkt. Därför gömde han vissa delar av hennes kropp i källarförrådet. Han rengjorde noga sitt badrum med såpa och skickade även ett meddelande till Kajsa via Facebook för att avleda eventuell uppmärksamhet från honom. Men händelsen blev för tung att bära på och han funderade på att ta sitt liv. Han cyklade ut till Bönan, några kilometer utanför Gävle, för att undanröja ytterligare bevis och kontaktade sedan sina föräldrar. De övertygade honom att kontakta polisen för att erkänna vad han gjort. Väl hos polisen överlämnade han sig och placerades sedan på Sätters mentalsjukhus på grund av sitt psykiska tillstånd.

Hos både Arbetarbladet och Gefle Dagblad var detta en stor nyhet och man skrev om händelseutvecklingen nästan oavbrutet i två veckor. Redan när mordet offentliggjordes började ryktesspridningen på internetforumet Flashback Forum. En av uppsatsförfattarna följde noggrant händelsen i både tidningar och på Flashback, där observerades att det som stod skrivet på forumet blev vissa gånger nyheter i tidningen dagen efter. Detta var upprinnelsen till uppsatsen, som kommer att studera hur medborgarjournalistik och lokalpressen förhåller sig till varandra. Det här är ett spektakulärt fall och det är då ryktesspridning uppstår.

2.0 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att studera om och i så fall hur medborgarjournalistiken bidrar till morgondagens nyheter via Flashback Forum. Vi vill se om vi kan hitta kopplingar mellan tråden på Flashback Forum som heter *Mord på kvinna, Gävle 20/9-14* och Gävles

lokaltidningar Gefle Dagblad och Arbetarbladet. Dessa är de empiriska utgångspunkterna i vårt material. Det förekommer mycket ryktesspridning på Flashback som snabbt tar fart och vi vill undersöka om det är en källa för journalister att hämta information. Som journalist har man de etiska spelreglerna att följa, och efter att ha följt skrivierna i lokaltidningarna har vi märkt att de fångar upp spekulationer och rykten från Flashback. Efterföljs då de pressetiska reglerna eller kommer de i kläm? Det är speciellt regel nummer sju vi tänker på i de yrkesetiska reglerna som innehåller vägledning om att vara ”försiktig med att återge uttalanden och annat material som icke offentliga personer har publicerat i sociala medier.”¹ Den medborgarjournalistik som förs på Flashback tar aldrig hänsyn till de etiska spelreglerna och de har heller inga problem med att uttala subjektiva åsikter och ligger ofta på yttrandefrihetens gräns. Därför är det ett intressant samspel att utforska.

Hur mycket information hämtar journalisterna från Flashback egentligen? Vad anser de vara tillförlitliga källor? Hur arbetar tidningarna med de nya medierna det vill säga Flashback? Hur ser de på medborgarjournalistik? Flashback Forum kanske inte är det mest representativa forumet för medborgarjournalistik men vi har valt att fokusera på detta tack vare kopplingarna vi såg mellan de traditionella medierna och de nya.

Detta leder fram till följande frågeställningar:

1. Vilka kopplingar finns mellan lokaltidningarnas texter och Flashback Forum?
2. Vad säger journalisterna själva som bekräftar de eventuella kopplingarna?
3. Hur påverkar medborgarjournalistiken lokalpressens agenda?
4. Hur ställer sig lokalpressen till att hämta information från okritiska källor?

3.0 Bakgrund

I det här avsnittet har vi valt att belysa Flashback Forum samt medie- och pressetik för att läsaren ska få en god bakgrund och förståelse för ämnet.

3.1 Flashback Forum

Användarna på Flashback bedriver medborgarjournalistik och är en del av grunden till vår uppsats genom tråden om *Mord på kvinna, Gävle 20/9-14*. Nedanstående information är hämtad från Flashback Forum.²

¹ Journalistförbundet, yrkesregler <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-for-press-radio-och-tv/yrkesregler> hämtad 2015-03-12

² Flashback, Flashbacks historia <http://www.flashback.se/flashbacks-historia> hämtad 2015-03-17

Flashback Forum är ett internetforum och klassas under samlingsbegreppet elektroniska anslagstavlor och sociala medier. På forumet kan man föra diskussioner med andra medlemmar i någon av kategorierna: data, droger, fordon, hem, kultur, livsstil, mat, politik, resor, samhälle, sex, sport, vetenskap och övrigt samt deras underkategorier. På webbplatsen finns även moderatorer som ser till att användarna följer den digitala anslagstavlans regler. Vi anser att trots att det finns moderatorer på forumet behöver det inte betyda att de har koll på allt som skrivs. Det förekommer ofta rasism, konspirationsteorier och vilda spekulationer med mera på Flashback Forum då användarna ofta balanserar på yttrandefrihetens gräns.

Flashback har fått följande nomineringar och priser för sin verksamhet:

- 1996 blev Flashback nominerad för en Scandinavian Interactive Media Award och vann priset som årets webbplats.
- 2001 fick grundaren av Flashback motta Mensapriset ”för det idoga kämpandet för oinskränkt yttrandefrihet trots häftiga protester från såväl myndigheter och media som den allmänna opinionen.”
- 2011 var Flashback nominerad för priset Guldspaden ”för 2010 års bästa grävande journalistik” i anknytning till forumtråden om Bjästafallet. Men inget pris delades ut detta år.
- Samma år (2011) får de ta emot Sveriges radios journalistpris för Årets medieorm genom avslöjandet av naturfotografen Terje Hellesøs fotoförfälskningar. Juryns motivering löd: "hur värdefullt kollektivets samlade kraft och kompetens kan vara för ett journalistiskt avslöjande."

Flashback var från början ett magasin som över tid utvecklades till det som det är idag: ett forum. Det har sedan lanseringen på internet 1995 varit en plats där man kan uttrycka moraliskt tvivelaktiga och kontroversiella åsikter. De har också varit en viktig aktör för att belysa orättvisor och främja medborgarjournalistik.

År 2000 startar man Flashback Forum och så som magasinet åberopar man åsikts- och yttrandefrihet vilket också ger upphov till så kallade ”nät-troll”, det vill säga sådana personer som skriver hatiska, provocerande och illasinnade inlägg/kommentarer. Flashback har alltid varit omtalat, vissa företag valde till och med att blockera sina anställda från att besöka sidan. Under en period var forumet nedstängt från internet på grund av av sitt kontroversiella innehåll och många företag var rädda att ens förknippas med dem, det kvarstår än idag anser

vi. För att åter få upp sin sida på internet tvingades de att flytta sin verksamhet till England och starta ett helt nytt bolag.

Det som skrivs på Flashback har ibland tagits upp av andra medier. Inlägg från medlemmar har exempelvis publicerats som debattartiklar i Aftonbladet.

När Flashback firade sin 25-årsdag stängde man ned sajten i 24 timmar, något som uppmärksammades i media. En viss attitydförändring mot sajten har nu fått fäste och fler ser nyttan med det fria ordet. 2008 genomförde Läkemedelsverket en kampanj mot försäljning av falska läkemedel helt på Flashback. I en kampanj 2009 uppmuntrade Polisen föräldrar att bekanta sig med Flashback Forum för att få bättre kunskap om var deras barn gömmer sina droger. Genom detta kan man till viss del förstå vilken typ av tvivelaktig information som flödar på forumet.

En uppmärksam händelse på Flashback var när en användare valde att ta sitt liv och hänga sig i direktsändning. En hel del kritik framfördes i olika debatter men hjälpte också upp problemet med självmord på agendan. Man såg också att flera fick hjälp att motarbeta sina självmordstankar på forumet. Vi anser att en hängning i realtid är inget som något annat erkänt medie, så som TV, radio och press ens skulle tänka sig att sända. Här får man en inblick i hur pass horribelt innehåll sajten kan ha.

2013 hade forumet 16 000 inlägg per dygn.

Vi vill poängtera att Flashback Forum är en sajt som vi tidigare sagt har mycket kontroversiellt innehåll och tonen kan vara mycket rå, nästintill hänsynslös ibland.

3.2 Medie- och pressetik

Press, tv och radio lyder under tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.³ Medieetik finns inte redovisad i någon lagtext utan handlar om frivillighet och hänsynstagande från massmedia.⁴ Genom utvecklingen av pressen till bland annat rörliga bilder och ljud har det nu kommit att heta medieetik istället för pressetik.⁵ Det etiska ansvaret kan ligga hos individen/journalisten, hos ansvarig utgivare (hos exempelvis en tidning), vara landsomfattande eller hos en statlig institution.⁶ Vi kommer fokusera på lokaltidningarna;

³ Krogh, Torbjörn von, *Medieetik*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2009. s 12, 5

⁴ Weibull, Lennart & Börjesson, Britt, *Publicistiska seder: svensk pressetik i teori och praktik 1900-1994*, Tiden, Stockholm, 1995. s 9

⁵ Krogh, Torbjörn von, *Medieetik*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2009. s 5

⁶ Krogh, Torbjörn von, *Mediernas ansvarighet: om media accountability på svenska*, Sim(o), Stockholm, 2008. s 23

Arbetsbladet och Gefle Dagblad. Etik handlar även om de värderingar som är aktuella idag där man tar tidigare erfarenheter i beaktning.⁷

Som journalist måste man gå balansgång mellan vad som är rätt och fel. Journalisten får inte glömma att det man publicerar/skriver ska vara sant. Det finns ett sista hänsynstagande textförfattaren måste ha i åtanke och det är nyttan, och i nyttan måste hänsynstagandet och sanningen vägas in. Man måste alltså göra en avvägning om det är i ett högre allmänintresse att veta det som ska publiceras. Finns det en risk att en skada kan uppstå måste man överväga detta innan publicering. Olika tidningar har olika praxis.⁸ I varje enskild händelse måste man göra en bedömning.⁹

Det finns tre huvudavsnitt när det gäller pressetik: publicitetsreglerna, yrkesreglerna och riktlinjer mot textreklam. Den senare kommer inte behandlas då det inte har relevans för uppsatsen.¹⁰

Totalt finns det idag 17 olika publicitetsregler för press, radio och tv. Dessa handlar om sanning, bemötande, hänsyn, källkritik, bilder och namngivning. De regler som har intresse för uppsatsen är bland annat regel nummer sju där det står att läsa ”Överväg noga publicitet som kan kränka privatlivets helgd. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.”¹¹ Man ska dock inte ta för givet att alla tar hänsyn till föreskrifterna utan det kan finnas skillnad i hur olika individer/tidningar ser på systemet med etiska regler och den publicistiska seden.¹²

Yrkesreglerna har 13 punkter som behandlar journalistens integritet och hur denna anskaffar material. Det som är av särskilt intresse för vår uppsats finns bland annat i regel nummer sju: ”Var försiktig med att återge uttalanden och annat material som icke-offentliga personer har publicerat i sociala medier.” Vilket kan bli särskilt intressant för oss att undersöka i kopplingarna mellan sociala medier och lokaltidningarna. Samt punkt 13 som lyder ”Ange

⁷ Axberger, Hans-Gunnar, *Pressetik: en översikt över pressetiska konflikter, regler och synsätt*, Juristförl., Stockholm, 1994. s 13

⁸ Ibid s 18-20

⁹ Weibull, Lennart & Börjesson, Britt, *Publicistiska seder: svensk pressetik i teori och praktik 1900-1994*, Tiden, Stockholm, 1995. s 11

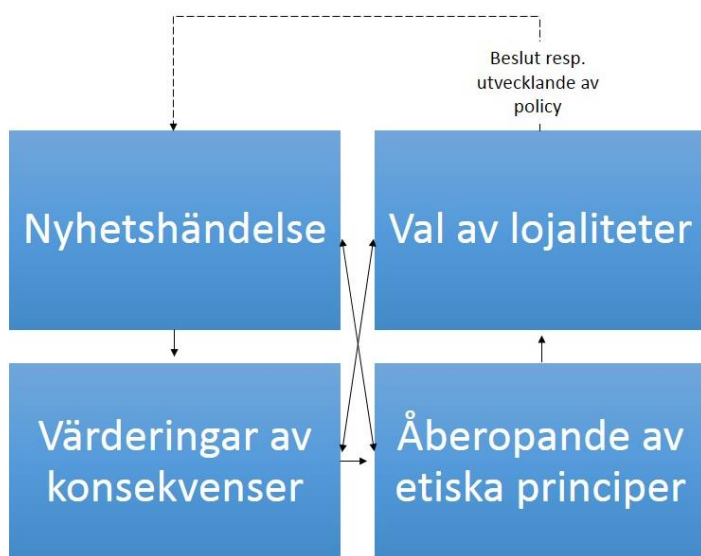
¹⁰ Krogh, Torbjörn von, *Medieetik*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2009. s 11

¹¹ Journalistförbundet, publicitetsregler <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-for-press-radio-och-tv/publicitetsregler> hämtad 2015-03-04

¹² Weibull, Lennart & Börjesson, Britt, *Publicistiska seder: svensk pressetik i teori och praktik 1900-1994*, Tiden, Stockholm, 1995. s 15

källan när en framställning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter.”¹³ När vi hittar kopplingar mellan sociala medier och tidningarnas nyheter ska vi undersöka om det står angivet i texten. Dessa regler anses vara väl förankrat i media, men media är också i förändring och dessa regler har inte lika stort värde som förut.¹⁴

För att lättare få grepp om hur etiska beslut tas av tidningarna kan man använda sig av ”the Potter Box” som utgår från fyra principer.

Figur 1.1 – the Potter Box

- Nyhetshändelse - alla etiska dilemman har sitt ursprung utifrån en händelse, sen kan man behöva gå fram och tillbaka mellan de andra rutorna för att komma till ett beslut.
- Värderingar av konsekvenser - hur kan läsaren/samhället tänkas ta emot texten och vilka konsekvenser denna kan få när den publiceras.
- Åberopandet av etiska principer – här gäller alltså att ta hänsyn till de etiska regler som vi bär med oss.
- Val av lojaliteter – hänsynsaspekten, publiken, journalistens egna värderingar samt lojalitet mot arbetsgivare, ansvarig utgivare etc.¹⁵

Det finns också en utvecklad modell för ”the Potter Box”, av Weibull och Börjesson, för pressen, där även gruppintressen, människo- och samhällssyn samt nedskrivna etiska principer tas i beaktning.¹⁶

¹³ Journalistförbundet, yrkesregler <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-for-press-radio-och-tv/yrkesregler> hämtad 2015-03-04

¹⁴ Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela, *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*, 11., helt omarb. uppl., Ekerlid, Stockholm, 2014. s 113

¹⁵ Weibull, Lennart & Börjesson, Britt, *Publicistiska seder: svensk pressetik i teori och praktik 1900-1994*, Tiden, Stockholm, 1995. s 22 f

I en undersökning gjord av Torbjörn von Krogh 2008 angav både de stora dagstidningarna så väl som lokalpressen att de etiska reglerna är viktiga att efterfölja och ger bra vägledning. Men de upplevs också som omoderna från pressens håll. Det kan också finnas lokala regler för varje redaktion att efterfölja.¹⁷

3.3 Ryktesspridning

Nicholas DiFonzo har forskat i ryktesspridning och skriver följande om detta ämne i sin bok *Rumor psychology: social and organizational approaches*. Rykten sprids via ”mun till mun-metoden”, idag kan också tryck, elektronisk media och internet räknas in i den kategorin.¹⁸

Enligt en annan forskare Daniel J. Solove så är det med internet enklare än någonsin att sprida rykten och svårt att avgöra vad som är sant eller inte. Det som står skrivet om en person på internet kan exempelvis vara helt taget ur sin kontext eller rent utav fel. Innan internet spreds rykten i samhällen där man visste det mesta om individen det talades om, men i *den globala byn* vet man endast fragment om denna.¹⁹ *Den globala byn* syftar alltså här till internet, och med begreppet menar forskaren Marshall McLuhan att med hjälp av media flyttas gränserna närmare varandra och världen blir mindre.²⁰ Internet saknar det rättesnöre och norm som samhället har, därför kan det också spridas illasinnade rykten som skuldbelägger eller förlöjligar en person/personer utan att man ens bryr sig.²¹

Enligt forskaren Nicholas DiFonzo uppstår rykten när konsekvensen av en händelse känns tvetydig, en situation är oklar eller på något sätt utstrålar fara. De är till för att vi ska förstå händelsen/situationen och hantera risken. Därför vill vi gärna som grupp diskutera det som inträffat. När det saknas uppgifter vill människan gärna kompensera detta genom att tolka situationen för att förklara den. Vi vill alltså veta orsak, motiv och grund till den och det gör vi genom att diskutera och resonera fram en förklaring med andra personer. Vi anser att detta kan gå överstyr och personer kan skadas av rykten. Det måste dock vara till viss del rimliga förklaringar och följa normen i samhället, en meningsskapande gruppaktivitet. Men idag lever vi i ett föränderligt samhälle och vem är det då som sätter normen? Internet har inte samma klara normvärderingar som finns i samhället och det anser vi syns tydligt på Flashback. Ryktesspridning används även som motiv för att styra sin omgivning eller skydda sin

¹⁶ Ibid s 24 f

¹⁷ Krogh, Torbjörn von, *Medieetik*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2009. s 15 ff

¹⁸ DiFonzo, Nicholas, *Rumor psychology: social and organizational approaches* [Elektronisk resurs], 2007. s 18

¹⁹ Solove, Daniel J., *The future of reputation: gossip, rumor, and privacy on the Internet*, Yale University Press, New Haven, Conn., 2007. s 35, 37

²⁰ McLuhan, Marshall, *Media: människans utbyggnader*, 2. uppl., Norstedt, Stockholm, 1999. s 9

²¹ Solove, Daniel J., *The future of reputation: gossip, rumor, and privacy on the Internet*, Yale University Press, New Haven, Conn., 2007. s 35, 37

självbild. Hotfulla situationer är där människor känner att de på något vis är i fara, vilket också innebära hot mot ens hälsa eller livet. I sådana situationer hjälper det grupper att förstå situationen och förbereda eller agera effektivt mot hotet så att de får en känsla av kontroll. Rykten kan också ha en sekundär funktion, så som exempelvis att underhålla, uppfylla önskningar eller skapa någon form av sammanhållning.²² Vi anser att lögnen å andra sidan skapar en falsk verklighet och är det ingen som säger emot blir ryktet till slut en sanning.

Rykten har ett instrumentellt värde, det vill säga själva ryktet har ingen effekt i sig själv utan endast det som de ger upphov till. De innehåller information som inte är styrkt och dessa rykten cirkulerar mellan människor. Kärnan till ett rykte kan vara ett eller flera uttalanden. Ett rykte måste passera genom flera personer och även ha någon form av relevans för att fortleva, annars slutar det spridas. Med det drar vi slutsatsen att vi är vår egen fiende, för vi är alla ryktesspridare vare sig vi vill eller inte. Ryktet måste också beröra de personer som sprider det, de måste ha ett visst intresse av det för att sprida det vidare. Ryktesspridning gör människor sociala och är inte primärt gjorda för att fördriva tiden.²³ En reflektion vi har är att i vissa fall kan tidsfördrivet vara det primära.

Rykten har ofta ett ursprung de är konstruerade kring eller från. Ursprunget kan vara svagt eller obefintligt, det vill säga det är inte en säker källa. Skillnaden mellan fakta och rykten är att fakta är alltid underbyggt och kan bekräftas medan rykten är alltid obekräftade. Rykten kan vara omgivna av desinformation, påstående som sägs vara sanna men är motsatsen vilket får ryktet att falla. Rykten som inte går att motbevisa är riskfyllda.²⁴ Här går vi emot DiFonzo för vi anser att genom internet får gamla rykten liv igen, så det stämmer inte helt att rykten faller när de är omgivna av desinformation.

Resultatet av ett rykte kan bli en attityd- eller beteendeförändring, för det påverkar oss mer än vi tror. Exempelvis uppstod det ett falskt rykte kring godiset ”Pop Rocks” (godiset som sprakade när man stoppade det i munnen) att det skulle explodera i munnen om man drack läsk samtidigt, vilket gav upphov att försäljningen dök. Även börsen är påverkad av ryktesspridning vilket kan ge upphov till att aktiekurser fluktuerar.²⁵

²² DiFonzo, Nicholas, *Rumor psychology: social and organizational approaches* [Elektronisk resurs], 2007. s 13

²³ Ibid s 16 f

²⁴ Ibid s 17 f

²⁵ Ibid s 41-44

4.0 Tidigare forskning

Boken *På väg mot medievärlden 2020* är baserad på forskning av Ingela Wadbring och 21 andra forskare. Där går att läsa att i och med att folket flyttade in till städerna i stor utsträckning under 1900-talet växte dagstidningen. Informationen som kom via tidningen var mycket viktig för medborgarna. Under 1920-talet kom konkurrenten radio, men inte förrän under första och andra världskriget kom radio att sända nyheter. En ytterligare konkurrent dyker upp på 1950-talet, televisionen. Men trots detta klarade sig tidningen bra och försäljningen till och med ökade. Under 1990-talet började dessa vanor ändras på grund av hushållens kostnader för andra medier, så som mobiltelefoni, internet och kabel- och satellit-tv. Det är alltså dels därför som tidningens inkomster minskat för att konsumenterna väljer andra medier istället.²⁶

Papperstidningen har länge varit en del av många svenskers frukostvanor, och kring senare delen av 1990 tog många av tidningarna ett kliv ut på nätet för att publicera sina nyheter där. Internet är idag vardag och många läser sin tidning och nyheter i mobil, surfplatta eller dator där det också är gratis. Försäljningen av själva papperstidningen har därför sjunkit och så även antalet prenumeranter samt lönsamheten.²⁷ Den yngre delen av befolkningen som har växt upp med internet är de som främst läser tidningen på webben.²⁸

Genom world wide webb revolutionerades spridningen av internet och här har man tillgång till alla medier idag. Genom internet har man alltså skapat konvergens, områden som tidigare var skilda från varandra har nu gått ihop.²⁹ Internet har givit upphov till ökad kunskap och större spridning på information, men här kan även rykten spridas väldigt snabbt vilket det också gör.³⁰

Genom internet ställs också nu ett högre krav på journalisterna som jobbar på tidningen eftersom de står inför en hel del etiska utmaningar. För genom internet kommer också en möjlighet för konsumenten att delta i nyhetsproduktionen genom kommentarer, bloggar, Facebook, forum med mera. Därför växer nu journalistens ansvar att granska så inga felaktigheter uppstår vid insamlingen av nyheter och att kolla upp källor. En nyhet har nu också fått en längre livslängd, därför är de etiska spelreglerna för journalisterna nu ännu

²⁶ Nygren, Gunnar & Wadbring, Ingela (red.), *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*, 5., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2013. s 84 f

²⁷ Ibid s 59 f

²⁸ Ibid s 87

²⁹ Ibid s 42-45

³⁰ Ibid s 355, 360

viktigare.³¹ Den traditionella journalisten strävar efter att förmedla en pålitlig och objektiv bild av ett skeende. Men resurserna är små och trycket på att publicera så mycket som möjligt är högt, men med den webbaserade journalistiken sjunker kostnaderna.³² Internet har också givit upphov till en helt ny typ av journalister, bland annat medborgarjournalister, utvecklingsjournalistik och klientjournalistik.³³ Gränserna mellan sändare och mottagare har alltså flyttats närmare varandra och man kan betrakta det som en form av symbios mellan de två. Internet ger också medborgarna möjligheten till att producera helt o censurerat innehåll och främjar det fria ordet.³⁴

Publiken har alltid varit aktiv genom återkoppling via tips, insändare och liknande. Forskning visar också att publiken är en viktig del för tidningen när det kommer till krissituationer för att föra nyheterna framåt, med exempelvis ögonvittnesskildringar. Detta kan dagens journalister hämta från bland annat forum, genom mejlkontakt eller via kommentarsfält vid en nyhet.³⁵ När det kommer till publiken som medskapare till journalistiskt innehåll medför det snarare en breddning än ett maktskifte inom journalistiken. Men vilka som är medskapare är dock ett relativt outforskat område.³⁶

Genom detta kan man dra slutsatsen att gränsen mellan producenter och konsumenter också har flyttats närmare. Konsumenterna har nu blivit någon slags medproducenter genom internet och dess bloggar, forum, Facebook med mera.³⁷ Redan före internets tid menade forskaren Marshall McLuhan att världen krympte med medias hjälp, *den globala byn*; gränserna flyttas närmare varandra.³⁸

5.0 Teori

För att stärka denna uppsats validitet kommer vi att utforska problemet utifrån två teorier: agenda setting och medborgarjournalistik.³⁹ Vi ska undersöka om lokalpressen eventuellt plockar information från Flashback Forum som används av medborgarjournalister, och i så fall gör Flashback till agenda sättnare. Flashback är en plats där det sker kontinuerlig ryktesspridning.

³¹ Ibid s 229 f

³² Ibid s 250, 361

³³ Ibid s 251

³⁴ Ibid 361 f

³⁵ Ibid s 297-299

³⁶ Ibid s 306

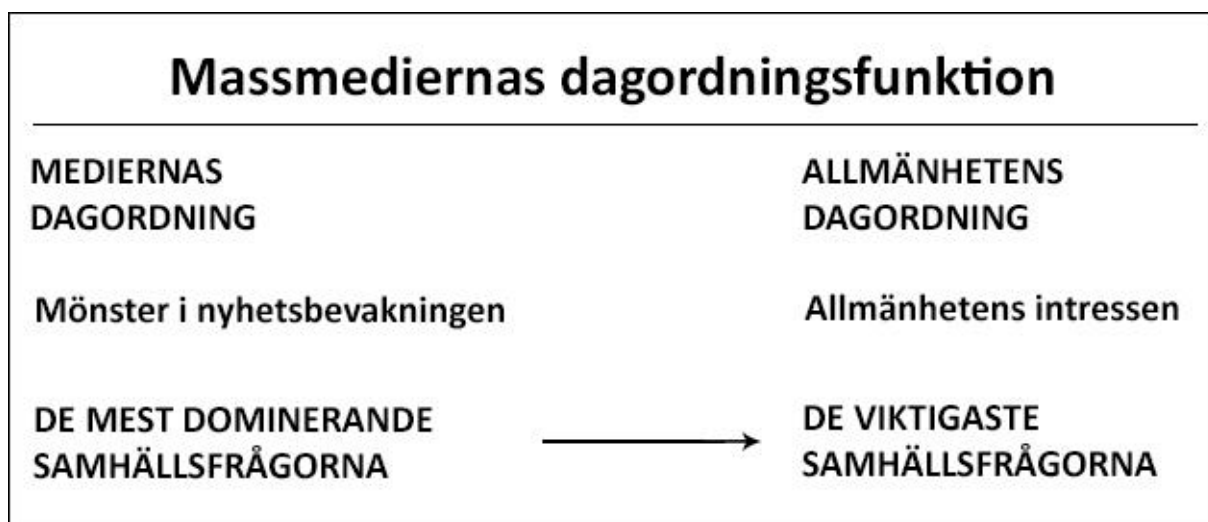
³⁷ Ibid s 295-297

³⁸ McLuhan, Marshall, *Media: människans utbyggnader*, 2. uppl., Norstedt, Stockholm, 1999. s 9

³⁹ Østbye, Helge, *Metodbok för medievetskap*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2004. s 122

5.1 Agenda setting

Det finns tre namn på den här teorin, *agenda setting*, *dagordningsteorin* och *dagordningsfunktion*. I en studie från tidigt 1970-tal konstaterade medieforskaren Maxwell McCombs och hans kollega Donald Shaw att massmedierna har stor betydelse för, och även makt över, vad vi människor ska prata om och hur vi ska tycka i olika frågor. Det som uppmärksammas i medierna sammanfaller ofta med läsarnas åsikter om vad som anses viktigt. Effekten av detta blir då att det är medierna som sätter agendan för vad vi ska tala om och vad vi ska ha åsikter om. Skrivs det mycket om miljöfrågor eller fågelvirus kommer dessa frågor att anses som viktiga av läsarna och det är tvärtom inte troligt att allmänheten lägger vikt på något som medierna inte rapporterar om.⁴⁰ McCombs skriver i sin bok *Makten över dagordningen* om kolumnisten Leonard Pitts syn på detta fenomen. Pitts menar att ”I en värld där medierna fastställer medborgarnas dagordning och för dialogen skulle det som medierna nonchalerar lika gärna inte kunna existera”.⁴¹

Figur 1.2 De frågor som nyheterna rapportera om blir de nyheter som allmänheten ser som viktigast.

Men frågan är om inte detta håller på att luckras upp nu när medielandskapet ser helt annorlunda ut än det gjorde för fyrtio år sedan. Förr var det en stolt journalistkår med pressetiken i ryggen, som bestämde vad folket skulle läsa om. Nu har de traditionella medierna fått konkurrens av nya medier där användarna är både producenter och konsumenter av det som läggs ut på de sociala plattformarna. Vem är det då som sätter agendan för vad vi ska prata om och vad vi ska tycka? Är det folket eller journalisterna?

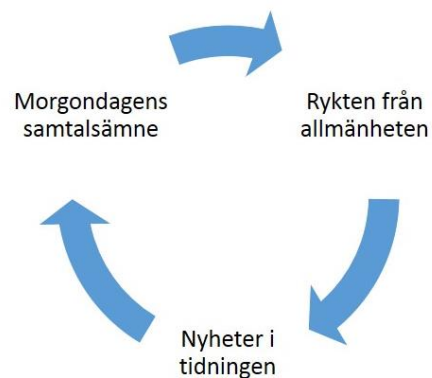
⁴⁰ McCombs, Maxwell, *Makten över dagordningen: om medierna, politiken och opinionsbildningen*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2006. s 10 f

⁴¹ Ibid s152

När forskarna McCombs och Shaw utvecklade dagordningsteorin var det för att kontrollera om osäkra väljare, inför ett amerikanskt presidentval, gick att påverka genom att skriva om politiska frågor i massmedia. Väljarna skaffade sig en åsikt om vad som var viktigt inför valet. Enligt deras teori har medierna stor makt då de kontrollerar de politiska frågorna som gör att osäkra väljare tror sig förstå vad som är viktigt i den politiska debatten.⁴²

Kent Asp, universitetslektor i Informationsteknik vid statsvetenskapliga institutionen i Göteborg, skriver i boken *Mäktiga Massmedier* att oftast är det politikerna som styr vad massmedierna ska skriva om men att det även är vanligt att massmedierna själva bestämmer vilket innehåll de vill förmedla. Han menar vidare att oavsett vem som har makten över innehållet, är det massmedierna som har makten över publiken.⁴³ Här ställer vi oss kritisk till Asp eftersom vi anser att det inte längre fungerar så, utan att i dagens mediesamhälle är det till stor del publiken som har makten över agendan eller i alla fall har stort inflytande över den.

Förhållandet mellan folket och massmedierna har fått ombytta roller. Kan det vara så att det vi sitter på kammaren och skvallrar om och diskuterar i olika internetforum kommer i tidningen dagen efter? I vårt fall handlar det om det som diskuteras på Flashback ena dagen finns att läsa i tidningen dagen därpå, alltså att den nya nätoffentligheten påverkar vad som sätter dagordningen i den stora medieoffentligheten.

Figur 1.3 – Inter media agenda setting

Alltsedan McCombs och Shaw lade fram teorin om agenda setting har tre inriktningar inom teorin trätt fram; offentlig-, politisk- och medie agenda setting.⁴⁴ Det som berör vår studie främst är den offentliga dagordningen och mediedagordningen. Medborgarna på Flashback Forum står för den offentliga sidan och den lokala dagspressen representerar mediernas.

⁴² Berglez, Peter & Olausson, Ulrika (red.), *Mediesamhället: centrala begrepp*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2009. s 26 f

⁴³ Asp, Kent, *Mäktiga massmedier: studier i politisk opinionsbildning*, Akademilitteratur, Diss. Göteborg : Univ.,Stockholm, 1986. s 368

⁴⁴ Rogers, E; Dearing, J (1988). "Agenda-setting research: Where has it been, where is it going?". *Communication Yearbook* 11: 555–594.

En gren av medie agenda setting är inter medie agenda setting som innebär att medier tar upp andra mediers nyheter. Vi kommer undersöka om den teorin går att applicera på de traditionella dagstidningarna Gefle Dagblad och Arbetarbladet och om de tar upp det som medborgarna skriver om på Flashback. Då nya och traditionella medier använder varandra som källor och influerar varandras agendor kan det till slut bli svårt att urskilja vem som inspirerar vem.⁴⁵ Resultatet av vår studie kommer visa om inter media agenda setting gäller i vårt fall mellan Flashback och de lokala dagstidningarna Gefle Dagblad och Arbetarbladet.

För att se på mediernas effekter över tid bör vi gå tillbaka till början av 1900-talet då medierna påstods vara allsmäktiga och de ansågs kunna påverka människan helt och hållet utan att individen själv drog egna slutsatser. Detta pågick ända fram till slutet av andra världskriget då medierna plötsligt blev maktlösa. Då började man se på dem som använde medierna som självständiga individer som gjorde medvetna val och som inte bara var i händerna på medieskaparna. Detta gjorde att medierna tappade kraft och blev kallade för maktlösa. Vändpunkten för denna period kom i början av 1970-talet då medierna återigen blev mäktiga tack vare att man upptäckte att det var medierna som satte dagordningen och på så vis påverkade publiken.⁴⁶ Idag har utvecklingen blivit mer som ett samspel mellan medborgarna och medierna via den intermediala dagordningen. Kanske är det så att dagens medier och dagens medborgare, de som använder sig av olika nätforum, lever i symbios då de använder sig av varandras information för att skapa nyheter.

5.2 Medborgarjournalistik

Det har framkommit under vår insamlingsprocess av fakta/material att forskare inte är överens om hur begreppet medborgarjournalistik ska definieras. Några av benämningarna på den här typen av journalistik är *medborgar-*, *amatör-* och *gräsrotsjournalistik*. Vi har valt att använda oss av medborgarjournalistik då vi anser att det är det mest neutrala begreppet som samtidigt beskriver precis vad det handlar om, medborgare som deltar i det offentliga genom information och texter. Definitionen amatörjournalistik anser vi konnoterar till en person som inte kan det han eller hon gör och gräsrotsjournalistik bedömer vi har politiska kopplingar, vilket inte passar in här.

⁴⁵ McCombs, Maxwell, *Makten över dagordningen: om medierna, politiken och opinionsbildningen*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2006. s 132f

⁴⁶ Gripsrud, Jostein, *Mediekultur, mediesamhälle*, 3., [bearb.] uppl., Daidalos, Göteborg, 2011. s 71f

Tre tyska forskare, Fröhlich, Quiring och Engesser publicerade 2012 en studie där de beskriver amatörjournalistik som en utvecklad form av journalistik, producerad av utbildade personer som inte kommer upp i samma standard som utbildade journalister. De tar även upp begreppet gräsrotsjournalistik som de menar är en mer utvecklad form av journalistik än den som amatörer sysslar med. De anser med detta att folket tar del i det offentliga samtalet med hjälp av de nya verktyg som internet erbjuder och de menar vidare att gräsrotterna vill utmana och konkurrera med den professionella journalistiken.⁴⁷

På den punkten håller vi inte med de tre tyskarna forskarna då vi anser att medborgarna kan hjälpa till med information hellre än att det handlar om en konkurrenssituation. Vi tror att medborgare ofta kan känna till information som är svårt för journalisterna att veta. Samtidigt menar Abigail Sykes, journalist och lärare vid Glokala folkhögskolan i Malmö, att det alltid finns en risk att rykten, förtal och felaktigheter sprids då det inte är utbildade journalister som skriver. Professionella skribenter är vana vid källkritik och har ett annat förhållningssätt till fakta. Men fel och rykten kan även spridas via traditionella medier och Sykes påstår att en av de positiva sakerna med kollektiv medborgarjournalistik är att när något blir fel hjälps man oftast åt att rätta till det.⁴⁸ Detta är, enligt våra egna observationer, inte fallet när det kommer till Flashback Forum, att felaktigheter rättas.

Fröhlich, Quiring och Engesser drog slutsatsen att traditionella medier borde kunna dra nytta av folket genom att använda medborgarjournalister som förstahandskällor vid olyckor och katastrofer, då allmänheten ofta är på plats före de professionella journalisterna. De menar vidare att integration med publiken ökar förtroendet och lojaliteten för de traditionella medierna. Medborgarjournalistik ställer också högre krav på allmänheten som plötsligt blir både blir producenter och konsumenter.⁴⁹ Enligt Abigail Sykes bör alla som medverkar på nätet få utbildning i lagar, regler och etik och ett enkelt sätt att få till denna utbildning är att lägga in den som ett ämne i redan i grundskolan.⁵⁰

⁴⁷ Fröhlich, R. & Quiring, O. & Engesser, S. "Between idiosyncratic self-interests and professional standards: A contribution to the understanding of participatory journalism in Web 2.0. *Journalism*", 13(8), 2012. s 1045-1063

⁴⁸ Sveriges Radio, medborgarjournalistik
<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3938&grupp=13553> hämtad 2015-03-27

⁴⁹ Fröhlich, R. & Quiring, O. & Engesser, S. "Between idiosyncratic self-interests and professional standards: A contribution to the understanding of participatory journalism in Web 2.0. *Journalism*", 13(8), 2012. s 1045-1063

⁵⁰ Sveriges Radio, medborgarjournalistik
<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3938&grupp=13553> hämtad 2015-03-27

Även Dan Gillmor, forskardocent vid Harvard University, hävdar att den moderna tekniken givit allmänheten verktyg att kommunicera med ord och bild som tillåter alla att bli ”journalister” för en liten kostnad och med global spridning. Men är verkligen kostnaden liten när etiken och moralen får stå tillbaka frågar vi oss. Denna form av kommunikation har inte varit möjligt tidigare, då journalisterna tillhörde en yrkeskår som hade exklusivitet på att få ut nyheter till folket via några få medier. Men nu har den journalistiska strukturen blivit mer folklig och demokratisk menar Gillmor. Samtidigt uppmanar han journalister att utmana de traditionella medierna och journalistiken genom att använda sig av verktyg på internet för att ändra dagens journalistik.⁵¹

Nyhetsförmedlingen har fått en ny dimension då ”sanningen” inte längre filtreras via en särskild yrkesgrupp som bestämmer vad som ska rapporteras till allmänheten. Om de väljer att inte publicera obekvämt information kommer den med största sannolikhet att publiceras på nätet av en medborgarjournalist.⁵² Men i vilken ton uttrycks informationen frågar vi oss, då det på nätet ofta kan uppstå någon form av pöbelmentalitet och speciellt på Flashback Forum.

Då vi i vår studie vill undersöka om medborgarnas uppgifter hamnar på morgondagens nyhetssidor i lokalpressen, föll valet av denna teori sig naturligt. Vi vill undersöka om de traditionella medierna tar hjälp av medborgarna som ofta sitter på snabb information av vad som händer lokalt, trots att sanningshalten kan ifrågasättas.

Vi ser även en koppling mellan teorin inter media agenda setting och medborgarjournalistik. Det vi syftar på är den cirkel, som tidigare beskrivits, där dagens snabba utveckling av ny medieteknik med smartphones och internet i nästintill varenda människas ficka, bidrar till att medborgarna numer sätter agendan likväl som att den kommer ifrån medierna. Denna lättillgänglighet av digital teknik har medverkat till att allmänheten kan rapportera och uppmärksamma händelser i samma stund som de inträffar. Ett exempel från 1960-talet är mordet på president John F. Kennedy som filmades av flera men där Abraham Zapruder lyckades fånga hela händelseförloppet med sin 8 mm-kamera. Den filmen har sedan dess blivit den mest kända hemvideon i amerikansk historia.⁵³ Ett senare exempel på hur

⁵¹ Gillmor, Dan, *We the media: grassroots journalism by the people, for the people*, 1. ed., O'Reilly, Sebastopol, Calif., 2004. s XII

⁵² Nygren, Gunnar & Wadbring, Ingela (red.), *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*, 5., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2013. s 251

⁵³ CBS News, Zapruder film <http://www.cbsnews.com/news/the-man-who-shot-the-zapruder-film-57607086/> hämtad 2015-04-13

medborgare kan få information att spridas med hjälp av ny teknik är från 1990-talet, då amerikanska poliser blir filmade av en privatperson då de svårt misshandlar den 25-årige Rodney King i Los Angeles.⁵⁴

Kulturteoretikern Henry Jenkins menar att det håller på att ske ett paradigmskifte när det gäller hur medieinnehåll blir producerat och sprids.

“Audiences, empowered by these new technologies, occupying a space at the intersection between old and new media, are demanding the right to participate within the culture” (Jenkins 2006 s 24 citerad i van Dijck 2009 s 42).

Detta resulterar i att medborgare i större utsträckning blir delaktiga i när dagordningen sätts. Förr hade medborgarna små möjligheter att påverka agendan men den nya digitala miljön har ändrat på detta.⁵⁵ Nu minskar glappet mellan den som producerar och den som konsumerar information och nyheter. Den snabba tekniken gör att vem som helst kan agera som en journalist i dag, utan vare sig utbildning eller de etiska spelreglerna att luta sig mot. De traditionella medierna släpper på makten och kontrollen då de märker att de har nytta av det som medborgarna skriver i sociala medier och den information som dessa skribenter har. Tanken är att ta till vara på idén att många medborgare tillsammans vet mer än några få journalister och samarbetar dessa grupper höjs kvalitén på nyheterna.⁵⁶

Medborgarjournalister är inte en ny företeelse, de har funnits längre än internet, men idag är det betydligt enklare och fram för allt mycket snabbare att visa sina texter med hjälp av den teknik som nu är tillgänglig för i princip alla.⁵⁷ Vår undersökning kommer klargöra om de utbildade journalisterna i dag använder sig av informationen som finns på Flashback eller inte.

6.0 Metod

Frågeställningen kommer att undersökas genom två olika metoder för att stärka resultatets validitet.⁵⁸ Genom semistrukturerade intervjuer som är en kvalitativ metod kommer vi få enskilda journalisters djupgående svar om publiken som medskapare, Flashback Forum och medie- och pressetik. Den komparativa metoden kommer att jämföra inlägg från Flashback

⁵⁴ CNN, Rodney King <http://edition.cnn.com/2012/06/17/us/obit-rodney-king/> hämtad 2015-04-13

⁵⁵ van Dijck, Jose (2009). “Users like you? Theorizing agency in user-generated content.” Media, culture, society. Vol. 31(1) s 42

⁵⁶ Nygren, Gunnar & Wadbring, Ingela (red.), *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*, 5., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2013. s 254

⁵⁷ Ibid s 256

⁵⁸ Østbye, Helge, *Metodbok för medievetenskap*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2004. s 122

Forum, material från lokalpressen samt intervjuer med utvalda journalister för att ge oss en bättre helhetssyn.

6.1 Semistrukturerade intervjuer

Intervjuer används inte bara som metod inom medie- och kommunikationsvetenskap (MKV) utan även inom många andra ämnen. Det är ingen ny metod utan användes redan i det gamla grekiska riket. Inom humaniora har det bland annat använts för att studera publiken.⁵⁹

Intervjuer är klassade som en kvalitativ metod, här hämtar man information genom uttalanden från informanterna.⁶⁰ Vi kommer samla vårt material från semistrukturerade intervjuer med journalister på Arbetarbladet och Gefle Dagblad som skriver journalistiska texter. Syftet med dessa intervjuer är undersöka informantens attityd mot Flashback Forum, hur de ser på publiken som medskapare och de etiska spelreglerna för press och media. Det är alltså deras arbetssätt, var de får sin information ifrån och deras attityder vi kommer att studera, vilket också är en vanlig metod inom MKV.⁶¹ Ett antal utvalda journalister kommer att intervjuas enskilt och frågorna kommer att ställas utifrån en intervjuguide som vi utformat.

Enligt de etiska riktlinjerna kommer informanterna att informeras om undersökningens syfte och vad den behandlar. Behandlingen av analysmaterialet sker så att ingen enskild person kan utpekas för ett visst uttalande. Deltagandet är helt frivilligt och informationen som samlas behandlas konfidentiellt. När uppsatsen är färdig mejlas den till respektive informant.⁶²

Med intervjuerna får vi tillgång till material vi annars inte kunnat tillgodose med någon annan metod. Intervjuerna kompletterar det eventuella mönster vi kommer att se utifrån den komparativa analysen och ge den större reliabilitet och validitet.⁶³ Reliabilitet syftar också till intervjuernas tillförlitlighet, det vill säga om det är bra utfört och validitet om man undersöker det man tror sig vilja undersöka. För att kunna dra slutsatser om materialet och generalisera bör det ha hög reliabilitet och validitet.⁶⁴ Dock ska man vara observant på att reliabilitet och validitet oftast är något som används i kvantitativa undersökningar och här kan vi inte reproducera materialet eftersom varje samtal blir olika. Intersubjektivitet kan heller inte

⁵⁹ Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010. s 54 f

⁶⁰ Østbye, Helge, *Metodbok för medievetenskap*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2004. s 99

⁶¹ Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010. s 54 f

⁶² Østbye, Helge, *Metodbok för medievetenskap*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2004. s 126 f

⁶³ Ibid s 101

⁶⁴ Ibid s 120

återskapas vid en intervju då det är olika personer vi möter, personers humör och beteende kan inte reproduceras och resonemanget blir därför olika från gång till gång.⁶⁵

De teman vi kommer att beröra under våra intervjuer är:

- Medie- och pressetik
- Publiken som medskapare
- Flashback Forum

Genom en semistrukturerad intervju kan vi ställa följdfrågor som ibland krävs om det exempelvis uppstår en oförutsedd svängning på svaren, om vi inte förstår informanten eller för att bekräfta att vi förstått denne.⁶⁶

Alla intervjuer kommer att spelas in och sedan transkriberas. Vi anser att en inspelning ger en större validitet än anteckningar. Genom anteckningar kommer endast en del av materialet återges medan en inspelning återger det fulla samtalet. Dock kommer vi att anteckna eventuella reaktioner på våra frågor och stämningen under intervjun, något som inte kan skildras till fullo i en ljudinspelning. Vi anser inte att en inspelning kommer att vara till hinder för att informanten ska känna sig bekväm med situationen då detta är del av en journalists vardag och det är just dessa vi kommer att intervjua.⁶⁷

Ekologisk validitet innebär att informanten ger sanningsenliga svar, inte överdriver eller anpassar sina svar till intervjusituationen. Detta är viktigt att vara observant på men inget man kan kontrollera helt, därför kommer vi att i största möjliga mån vara två vid intervjutillfällena. Märker vi att den ekologiska validiteten får sig en törn får vi ställa följdfrågor på uttalandet och samtidigt känna av stämningen i rummet så det inte blir en obekvämt situation som formar nästkommande svar.⁶⁸

Innan vi utför intervjuerna kommer vi testa frågorna på två studenter som studerar sista året på programmet för Professionellt skrivande vid Högskolan i Gävle. Det dock kritiserat att använda sig av studenter när man testar enkäter eller intervjuer då de inte kan jämföras med yrkesverksamma. Vi anser dock att vi inte kan komma nära de lokala journalisterna på annat

⁶⁵ Ibid s 124

⁶⁶ Ibid s 103

⁶⁷ Ibid s 121

⁶⁸ Østbye, Helge, *Metodbok för medievetenskap*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2004. s 121 ff

sätt, det är också en bekvämlighetsfaktor. Testet kommer att utföras för att se om vi saknar frågor, om de måste omformuleras eller liknande.⁶⁹

När det är dags för att analysera svaren kommer vi organisera dem samt se vad som är relevant för vår undersökning. Det insamlade materialet analyseras sedan utifrån vår frågeställning, teori och metod vilket även bedömer vad som är relevant och kommer vara utgångspunkten för våra egna tolkningar. Materialet ska också systematiseras. Något vi måste vara observant på är att vi inte tar ett citat eller uttalande ur dess kontext utan återger sammanhanget så något inte kan misstolkas.⁷⁰ Informanterna kommer att få alias, så som Journalist 1, 2 osv för att inte deras identitet ska röjas.

Den kritik som kan riktas mot oss är att om vi valt ut ”rätt” representanter till att uttala sig om ämnet, de kanske inte företräder hela gruppen i sina åsikter. Eftersom vi bara kommer att intervjua sex personer är det möjligt att deras åsikter inte tömmer ämnet helt. Vi skulle i så fall intervjua alla på båda redaktionerna, men tidsfaktorn utgör här ett hinder, vi kommer tyvärr inte hinna med det på tiden vi har för vårt arbete.⁷¹

6.2 Komparativ metod

Komparativ betyder att jämföra olika saker med varandra. Komparativ metod är en generell benämning på forskning som riktar in sig på att analysera likheter och olikheter mellan olika studieobjekt och på så vis kunna identifiera ett samband mellan orsak och verkan.⁷² I vår undersökning ska vi jämföra texter som publicerats på Flashback Forum och i de lokala dagstidningarna Gefle Dagblad och Arbetarbladet samt om det stämmer överens med vad journalisterna säger i intervjuerna. Den komparativa, eller jämförande, metoden går ut på att vi först samlar in de olika artiklarna från lokalpressen och informationen från tråden på Flashback, för att sedan se om samma information som står på nätet ena dagen hamnar i tidningen dagen därpå. I nästa led ska vi se om det på något vis överensstämmer med materialet vi får ut av intervjuerna.

⁶⁹ Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010. s 65

⁷⁰ Østbye, Helge, *Metodbok för medievetenskap*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2004. s 125

⁷¹ Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010. s 76 f

⁷²Nationalencyklopedin, jämförande metod,

<http://www.ne.se.webproxy.student.hig.se:2048/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jämförande-metod> hämtad 2015-03-18

Enligt Thomas Denk, forskare och lärare vid Åbo Akademi, känns den traditionella komparationen igen genom att det finns minst två olika saker som ska jämföras. I vår vardag kan det handla om allt ifrån att jämföra huspriser, olika bilmärken, hotell inför semestern eller vilken buss vi ska ta. Vi vill helt enkelt jämföra vilket alternativ som passar oss bäst.⁷³ I den här uppsatsen ska olika material jämföras med varandra, vilket kallas parjämförelse. Vid dessa parjämförelser jämförs egenskaper hos två fall med varandra, informationen från Flashback och lokaltidningarnas nyheter. Det finns två olika benämningar på en sådan enkel komparation, univarat och bivarat parkomparation. I den första, univarata, jämförs endast en aspekt hos de båda fallen och i den bivarata undersöks två aspekter hos två fall. Vi gör en univarat jämförelse då det endast är samband mellan materialet vi letar efter.⁷⁴ När detta är gjort kommer vi även att jämföra det med materialet vi fick utifrån intervjuerna för att hitta eventuella kopplingar.

Vi kommer sätta informationen i förhållande till varandra och på så sätt se om likheter och olikheter träder fram. Målet är att se någon form av mönster och samtidigt jämföra materialet och på så vis nå ny kunskap och se om uppsatsens frågeställningar blir besvarade.

Vi valde denna metod för att se om vi kan upptäcka någon länk mellan det som skrevs i tråden på Flashback och det som sedan stod i tidningen dagen/dagarna efter. Om vi upptäcker att samband finns mellan dessa två och om våra teorier smälter samman på ett för studien positivt sätt, kommer vi kunna förklara de nya komplexa fenomenen som dyker upp i det nya mediasamhället.⁷⁵

Det finns enligt Denk tre olika metodologiska egenskaper som flätar samman komparativa analysmetoder. De används när man:

- studerar likheter och olikheter mellan fall
- kartlägger relationer mellan faktorer
- formulerar slutsatser utifrån empiriska underlag

I vår undersökning förenas de tre egenskaperna genom att vi jämför likheter och olikheter i texterna, vi studerar om det finns någon relation mellan informationen på Flashback och

⁷³ Denk, Thomas, *Komparativa analysmetoder*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012. s 9

⁷⁴ Ibid s 37 f

⁷⁵ Ibid s 9 f

lokalpressens nyheter. Slutligen hamnar vi på sista punkten då vi kommer att kunna formulera en slutsats utifrån vår materialinsamling, vårt empiriska underlag.⁷⁶

För att kunna förstå olika sammanhang måste vi jämföra de olika delarna med varandra. Därför är vår intention att sätta information från tråden på internetforumet i relation med de lokala dagstidningarnas nyheter. Vi kommer då se om rykten på nätet slår igenom i morgondagens tidningar. Det är först när den empiriska undersökningen är gjord som vi kan få ett resultat.⁷⁷

En komparativ studie kan dock inte säga med säkerhet att verkligheten förhåller sig på ett visst sätt när jämförelserna är gjorda, utan det blir endast en hypotes av ett möjligt scenario. Men med hjälp av intervjuerna kan vi kartlägga den faktiska relationen mellan Flashback Forum och det journalistiska arbetet. Studien skulle kunna innehålla mer material och fler intervjuer för att nå ett djupare resultat, men då tiden är knapp finns inte möjlighet att utföra detta trots att det skulle ge ett mer heltäckande resultat.

Vi ställer oss även kritiska till att vi aldrig kan förutse om journalisten som skriver om fallet i tidningen redan visste om och hade samma information som producenterna till tråden på Flashback hade när de skrev. Vi kan alltså inte ta för givet att journalisten tagit information från Flashbacktråden och gjort det till en nyhet i tidningen. Reportern kan ha haft liknande information som medborgarjournalisten skrivit i tråden, utan att det syns någonstans. En journalist behöver dessutom aldrig röja sin källa, så var informationen till texten i tidningen än kommer ifrån behöver han eller hon aldrig berätta. Men med hjälp av intervjustudien hoppas vi att det inte blir några lösa antaganden utan fakta vi presenterar.

7.0 Material

Materialet kommer från intervjuer med journalister, Arbetarbladet (AB) och Gefle Dagblads (GD) nätupplagor samt tråden på Flashback Forum *Mord på kvinna, Gävle 20/9-14* som handlar om mordet på Stora Esplanadgatan. Vår avgränsningsperiod är från 20/9-14 till 20/10-14. Materialet har hämtats via sökningar på Google på respektive hemsida. Sökord som vi använt är: 28-åringen, styckmord, Albin Aspgrén, mord, nordost. Förstasidor, krönikor och

⁷⁶ Ibid s 11 f

⁷⁷ Ibid s 222 f

ledare kommer inte tas med i urvalet, samt information som inte har kopplingar till mordet i huvudsak.

De lokala tidningarna publicerade under urvalsperioden 35 stycken nyheter och Flashback hade under samma tid 660 inlägg i tråden.

Intervjuerna genomfördes med sex utvalda journalister på GD/AB. Dock kunde en av dessa inte delta i en fysisk intervju, den fick därför tas via telefon eftersom denna person ansågs viktig för vår undersökning. Intervjutiden låg mellan 20-30 minuter och informanterna var väldigt öppna, informativa och kärnfulla. De var också vana vid att sitta i intervjusituationer, därför var det enkelt för oss att samla ett bra material och vi märkte dessutom att vi inte fick någon ny information redan efter den tredje intervjun.

Orsaken till att vi valt tre olika materialtyper är för att först kunna jämföra vad tidningarna skrivit och vad de eventuellt hämtat på Flashback för att sedan höra via intervjuerna hur de jobbar.

Tråden från Flashback Forum är hämtad och sparad den 12 februari 2015.

Från början hade vi tänkt att använda oss av de tryckta tidningarna genom sökningar i databasen Retriever samt tidningarnas digitala nyheter genom länkar ansamlade från tråden på Flashback. Men när vi började göra den komparativa analysen märkte vi att vi hade missat flera artiklar på tidningarnas internetsidor. Vi utökade då vår sökning till sökmotorn Google, specifikt till GD:s och AB:s webbsidor och använde oss av våra sökord vilket resulterade i 17 stycken nya texter. Hade vi inte gjort detta hade det inte blivit en fullgod undersökning med ett korrekt resultat. Vi hade som sagt tänkt i det initiala skedet att ha med texter publicerade i papperstidningen men märkte tidigt att exakt samma information stod på nätet, och då kunde papperstidningen uteslutas. Flera gånger stod det även mer detaljerat i webbversionen av nyheterna. Vi märkte även att söka på Albin Aspgrén inte gav några resultat inom vår sökperiod då pressen ännu inte namngivit gärningsmannen. Endast en dubblett av webbnyheter har rensats bort.

En av de sex initialt utvalda respondenterna för intervjuerna föll bort på grund av att denne bytt arbetsplats, vi valde då en annan journalist på GD/AB som vi ansåg vara relevant för vår undersökning.

En reflektion vi gjort är att platsen för intervjun är betydelsefull för att informanterna ska känna sig bekväma och trygga. I vårt fall fungerade det bäst när vi träffade dem på deras arbetsplats/kontor, där det var lugnt.

8.0 Resultat och analys

Från början trodde vi att det skulle vara svårt att få uttalanden av lokalpressen angående Flashback Forum men efter djupare forskning visade det sig att ämnet inte alls var så tabu.

Vårt upplägg av uppsatsens resultat och analys är följande: det första avsnittet 8.1 svarar till fråga 1 och där efter följer analysen av den samma och så vidare. Detta kommer att ske i fyra tematiska steg med stöd av det teoretiska ramverket, agenda setting och medborgarjournalistik. Vi valde att redovisa avsnitten var för sig då vi anser att det blir lättare för läsaren att hänga med i undersökningen och vår frågeställning.

8.1 Flashback Forum och lokalpressen

Här förekommer det vissa förkortningar för att underlätta läsningen.

GM = gärningsmannen BO = brottsoffret

AB = Arbetarbladet GD = Gefle Dagblad

Inlägg från Flashback Forum anges med tecknet # samt en siffra, vilket är numret på inlägget i tråden. Numret på inlägget anges som sagt först, sedan datum, tid, användarens namn och slutligen inläggets sammanfattade innehåll eller i sin helhet.

Tråden om *Mord på kvinna, Gävle 20/9-14* startas på Flashback Forum av användaren ”Blyfri” 2014-09-21, 01:36. Inlägget citerat:

”Ett misstänkt mord har tydligen skett i Gävle under lördagen och en person ska vara gripen för detta.

<http://www.larm-soderhamn.se/2014/09...isstankt-mord/>

Polisen är tydligen fåordiga om detta. Någon som sett, hört eller har någon info som kan kopplas till detta?”

Den länkade nyheten kommer via Larm Söderhamn <http://www.larm-soderhamn.se/2014/09/21/gavle-man-gripen-misstankt-mord/> som är en sida som drivs av Daniel Sjöholm som är egen företagare och "blåljusfotograf".

#58 2014-09-21, 12:50 Mr_wiseguy funderar om halsen var avskuren på BO.

Det anges dock inte var informationen kommer ifrån, men det ska dock senare visa sig att han har rätt. Här var Flashback Forum långt tidigare än all media. Arbetarbladet kom ut med information om att offret var styckat i artikeln *28-åring misstänks för mordet* 2014-09-22 klockan 09:53. I artikeln står det att det är ”flera av varandra oberoende källor” som bekräftar att offret ska ha styckats efter dådet. Var av vi kan anta att Flashback är en av dessa källor.

#67, 2014-09-21, 13:02, ifone skriver att polisen hade avspärningar runt klockan 14 vid nordost. ”Två målade bilar och tre civila som blockerade vägen, bilarna placerade snett på vägen. Hände dock innan detta, undra om det kanske har något med saken att göra.”

Ovanstående uppgift finns med i GD *Offret är en 24-åring kvinna* 2014-09-22. Här ser vi att GD plockat information från Flashback för att ställa en fråga till polisens informatör. Citat från artikeln:

”Det dröjde nästan ett dygn mellan fredagsnatten när kvinnan dog tills händelsen polisanmäldes. Enligt uppgifter till Gefle Dagblad fanns poliser på plats på Nordost redan på dagtid på lördagen.

– Det kan omöjligt ha med varandra att göra eftersom vi inte kände till händelsen då. Men det måste jag dubbelkolla, säger Peter Drake.”

#115, 2014-09-21, 17:28 pyttefnax spekulerar om GM har någon form av psykisk störning och gör bedömningen att GM är en ensamvarg.

Spekulationer om psykisk ohälsa finns genom hela tråden på Flashback. Användaren pyttefnax är dock den första som reflekterar över detta. Vi hittar dock ingen direkt koppling om psykisk ohälsa i tidningarna förrän dagen efter den 22 september då tidningarna skriver om GM:s inlägg på Facebook som kommer längre fram här. Men vi ser kopplingen från inlägget ovan med ordet ensamvarg och tidningens artikel *Han sitter anhållen för mordet* i GD 2014-09-22 klockan 11:08. Citat ur tidningen från GM:s tidigare konstlärare:

”Jag uppfattade det som att han var en del av gruppen och inte en ensamvarg”

Vi anser att ordet ensamvarg är en specifik benämning och skulle kunnat beskrivas med andra ord i tidningen, därför ser vi en koppling. Han hade lika gärna kunnat beskrivas som ensam person, enstöring eller något liknande. Journalisten ställer troligen en ledande fråga i stil med ”såg du honom som en ensamvarg?”. Vi inser att detta är aningen vagt men ändå troligt.

#118 2014-09-21, 17:55, GareDuNord skriver att BO var 24 år och att det tyder på att hon har strypts till döds. Att offret är 24 år vet inte förrän dagen efter i först AB med artikeln *28-åring*

misstänks för mordet 2014-09-22, men inte att hon stryps till döds. Att man vet detta innan obduktionen är utförd är inte troligt genom att offret blev styckad.

#143 2014-09-21, 20:59, pyttefnax diskuterar GM:s konstintresse och att han enligt sin Facebook-sida definitivt inte ger ett diagnosfritt intryck.

Det syftar främst till två inlägg på Facebook som GM har gjort varav ett citat från filmen *American Psycho* (som man kan läsa i tråd #251, #253).

#251 2014-09-22, 15:44, fliisa skriver

”Ingen som reagerar på citatet från *American Psycho* som postades av misstänkt GM på facebook den 18/9? Känns ganska relevant om nu tjejen blev styckad. Otäckt.”

#253 2014-09-22, 16:00, rockandrolla citerar från GM:s Facebooksida: “Do you like Huey Lewis and the news? <http://www.youtube.com/watch?v=vzN3qO-qc8U>”

Att notera: filmen handlar om Patrick Bateman som lever ett perfekt liv men under ytan så döljer sig en seriemördare och en psykopat som spårar ur helt. Scenen där repliken kommer från mördar Patrick Bateman kallblodigt sin berusade gäst med en yxa.

Det andra inlägget på Facebook som GM har gjort från 4 september, detta kan man läsa i tråd #254 på Flashback

"Jag älskar medeltida konst. Vart annars kan man se tortyroffer som ler av glädje? Vart annars kan man hitta en riddare som ser fruktansvärt UTTRÅKAD ut då han besegrar en drake?"

Det är en bild som GM infogat i kommentarsfältet vilken visat medeltida konst där någon har en kniv i huvudet och en i bröstet. På bilden står det ”What ever” och GM kommenterar bilden med ”hehehe”.

Dagen efter 2014-09-22 klockan 11:08 finns dessa uppgifter med i GD, i artikeln *Han sitter anhållen för mordet*. 2014-09-23 klockan 09:06 finns dessa uppgifter i AB också *Misstänkte mördarens uppdateringar - skrämmande läsning* och samma dag inspelad intervju med Jerzy Sarnecki *Professorn om mordet: ”kan finnas perversa motiv”*. Här är det alltså helt klart att lokalpressen fått uppslag till att hitta information genom Flashback.

#147 2014-09-21, 21:05, radbean tror att det kan vara styckning det handlar om. 2014-09-22 finns dessa uppgifter i AB också *28-åring misstänks för mordet*. Det kommer även upp i GD

2014-09-22, 12:30 *Styckade 28-åringen offret?* Här ser vi än en gång information som fanns på Flashback först är med i tidningen dagen efter.

#221 2014-09-22, 13:16, Mhlkv anger namnet på BO: Kajsa Selinder.

#223 2014-09-22, 13:27, KapteniaMurrfrez styrker att det är Kajsa Selinder som är BO enligt efterforskningar denne gjort via Facebook där pappan till deras gemensamma barn skrivit att hon lämnat världen den 20:e september och att dottern heter Alma.

#224 2014-09-22, 13:29, Mhlkv drar samma slutsatser som KapteniaMurrfrez utifrån samma Facebook-inlägg och att personen är i rätt ålder och bor i Sandviken.

Fast kvinnan nu är namngiven på Flashback har journalisterna aldrig namngivit offret i tidningarna. Men de skriver redan tidigare samma dag att offret är en 24-årig kvinna hemmahörande i Sandviken i GD:s artikel *Han sitter anhållen för mordet* 2014-09-22 och AB *28-åring misstänks för mordet* 2014-09-22, så här kan man anta att de redan vet vem BO är. I artikeln *Hon var en av de finaste människorna* klockan 17:08 samma dag går det att läsa i GD ”den 24-åriga kvinnan lämnar en dotter i femårsålder efter sig”. Den informationen går lätt att hämta från Flashback samt att kontrollera via inlägget på Facebook som KapteniaMurrfrez hänvisar till. I GD:s artikel har de intervjuat BO:s vän, här vet vi alltså med säkerhet att de vet namnet på BO, men flera timmar före har man angivit hennes namn på Flashback.

Skrämmande läsning

Av 660 inlägg under urvalsperiod i tråden *Mord på kvinna, Gävle 20/9-14* hittar vi tolv kopplingar till lokalpressen. Kopplingarna mellan Flashback Forum och tidningarna förekommer endast under cirka ett dygn, det vill säga mellan klockan 12:50 den 2014-09-21 och klockan 16:00 den 2014-09-22. Frekvensen är bevisligen låg, i endast två procent av fallen ser vi tydliga kopplingar mellan Flashback och lokalpressen. Men det påvisar i alla fall att pressen använder sig av Flashback, vilket sker i det begynnande skedet av skrivandet.

I det sociala mediet Facebook agerar den som skriver under eget namn och visar då tydligt att man står för det som skrivs. På Flashback Forum är det däremot ljusskygga personer som döljer sig bakom pseudonymer när de dryftar sina ocensurerade inlägg. I boken *På väg mot mot medievärlden 2020* beskrivs dessa tvivelaktiga texter som florerar på internetforum som en parallell informationsmarknad som växelvis konkurrerar och växelvis överlappar det traditionella medieutbudet.⁷⁸ Flashback är ett forum där medborgare som inte har

⁷⁸ Nygren, Gunnar & Wadbring, Ingela (red.), *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*, 5., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2013. s 256

journalistutbildning skriver om ämnen i samhället som intresserar dem och som inte alltid de traditionella medierna tar upp. Det är medborgare som skriver för medborgare och de sköter allt från produktion, innehåll och distribution av sin information.⁷⁹ Skribenterna blir då så kallade medborgarjournalister, som vill göra sina röster hörda och deras grundtanke är konversation snarare än den traditionella journalistikens enkelriktade information.⁸⁰

En förklaring till varför individer samlas i grupp och diskuterar detta på Flashback är för att människan gärna vill diskutera saker tillsammans för att förstå en händelse som känns oklar och utstrålar fara. Vi anser att vår studie tar upp ett väldigt otäckt fall och därför stämmer ryktesspridning väl in. I det initiala skedet av en sådan händelse är polisen väldigt förtegen med vad som inträffat för att inte äventyra utredningen, därför uppstår ryktesspridning. Normvärderingarna på Flashback Forum fungerar inte vilket också kopplar tillbaka till samma teori, tonen är rå, otäck och rent ut sagt vidrig många gånger. Dom visar ingen hänsyn till varken GM, BO eller BO:s barn. De hänger ut namn utan att ens vara helt säkra på om det är personen i fråga. Genom ryktesspridning får folket en känsla av kontroll. Det ger upphov till en känsla av spänning och sammanhållning. Tidningen spär på ryktesspridningen genom sina skrivelser, ryktena får då mer relevans och kan fortleva. Detta är ett socialt beteende. Informationen som sprid på Flashback är inte bekräftad av någon officiell källa och kan därför klassas som rykten, men vi hävdar även att det är medborgarjournalistik då de som deltar i tråden är en del av den digitala offentligheten. Det förekommer även falska påståenden och spekulationer i tråden. Händelsen i sig är skrämmande men även ryktena, när man inte vet vad som är sant eller inte.⁸¹

8.2 Intervjukopplingar

Journalist 1 har otaliga gånger blivit hjälpt av Flashback Forum i sitt arbete genom att denne har hittat information som denne aldrig skulle få reda på annars och anser att det är ett väldigt viktigt hjälpmedel. Journalisten anger även att den följer upp information denne fått via forumet. Informanten säger även:

”man kan inte förneka att princip 90 procent av landets kriminaljournalister sitter och kollar direkt när det hänt något stort i en stad så kollar dom Flashback”.

⁷⁹ Ibid s 255

⁸⁰ Ibid s 252

⁸¹ DiFonzo, Nicholas, *Rumor psychology: social and organizational approaches* [Elektronisk resurs], 2007. s 18

Denne menar att allmänheten skriver på ett helt annat sätt här än på andra forum. Det är också främst kriminaljournalister som har bäst nytta av Flashback anser informanten.

Journalist 2 anser sig ha stor nytta av Flashback eftersom det flera gånger som publicerats uppgifter som har stämt där. Det ger denne ökad kunskap och kännedom om vad som händer.

Journalist 2 ger ett exempel

”Om nån blivit mördad, vi har ingen aning om vad som hänt, vi kanske bara vet vilket bostadsområde det hänt i. Då är det klart att man går in i Flashback och tittar vad som skrivs där och att det är mer uppgifter där.”

Denne uppger även att polisen har koll på vad som skrivits på Flashback, genom att journalisten har sett det i förundersökningsprotokollet på Östermordet. Vidare säger Journalist 2 att man ska ”hålla koll på vad som finns på Flashback, annat vore ju nästan dumt”. Denne skulle förvåna sig om någon kriminaljournalist inte använder Flashback i sitt arbete och att det vore fel om de inte gjorde det. Journalist 2 säger även att

”Dom använder vissa ord som är lätt att få med sig och det kan ju ske omedvetet, det är inget som man gör medvetet”.

Om sedan ett namn på till exempel BO lämnas ut på Flashback börjar de själva undersöka om det kan vara just denne.

Ett direkt citat från Journalist 3 angående information:

”Det kan ju vara vilka tokiga saker som helst, men man har ju lärt sig att hur galet det än låter så kollar vi upp det. För det kan finnas ett korn av sanning i spekulationer och det är ju hemmasnickrade teorier som har hänt i olika våldsbrott men helt plötsligt så dyker det upp någon som sen visar sig stämma”.

Om Journalist 3 skulle få ett namn på ett BO via Flashback skulle denne gå vidare och undersöka om det var korrekt. Vissa saker som denne har läst på Flashback har de inte kunnat bekräfta förrän långt senare. Det har alltså stått något på forumet som sedan visat sig vara sant. Man kan gå miste om någon viktigt information om man inte bevakar Flashback Forum, menar denne. Vi nämner till Journalist 3 att vi tidigt sett i tråden om styckmordet att GM skulle ha huggit huvudet av offret och denne medger att det från flera håll kom information om att det var ett styckmord men att de inte kunde få det bekräftat till en början. Journalisten anger att allmänreportrar inte har speciell stor nytta av Flashback utan det är främst kriminalreportrar.

Journalist 4 säger att denne ofta hänger med i flashbacktrådar som har relation till det man skriver om och speciellt uppmärksammade händelser. Men i nio fall av tio så påstår Journalist 4 att tidningen sitter på mer information än vad som finns på Flashback. Journalist 4 blir hjälpt av Flashback i sitt arbete, men inte i regel. Enligt Journalist 4 hade de i styckmordsfallet rätt tidigt information om vem som var GM, tidigare än Flashback. Redaktionen följde också tråden, men anser i det fallet med namnet att de låg steget före. Angående namnet på mordoffret kommer Journalist 4 inte riktigt ihåg om de var före Flashback eller inte. När vi ställer frågan om vilken del av tidningen som har störst nytta av Flashback ger denne person ett väldigt otydligt svar. Journalist 4 uppfattas som mycket tankspridd och tappar tråden ibland. Vi känner inte riktigt att vi kan lita på personen då vi upplever att denne motsäger sig flera gånger.

Journalist 5 anser att det är främst reportrar som skriver om brottsfall som har användning av Flashback i sitt arbete. Denne tycker att det är bra att hålla koll på vad som händer på Flashback, vilken information som florerar där och benämner det som ett arbetsredskap. Journalisten anser att man kan hitta bakgrundsmaterial och information till de texter man arbetar med från Flashback.

Journalist 6 menar att Flashback är en ganska kontroversiell plats men att man kan få en tidig indikation på vilka som varit inblandade i ett speciellt fall. Spekulationer kommer igång speciellt under brottsfall menar denne. Och i ett citat säger han även ”just på krimsidan så har de ett ganska bra track record” och syftar till Flashback. Denne menar att det är vid sådana tillfällen man går in på Flashback. Journalist 6 ser hela tiden saker via sociala medier och även Flashback som denne använder i sitt arbete. Det är mycket konspirationsteorier på forumet, men i ett tidigt skede kan reportrarna få ett namn som de kan följa upp och verkligen kolla om det stämmer. Journalisten anger Flashback som en genväg i arbetet. I styckmordsfallet, eller nordostmordet som informanten säger, så kunde de via Flashback se att någon listat ut namnet på BO, då kollade de upp detta via BO:s före dettas Facebookstatus och såg att han hade en svart bild och hade skrivit ”vila i frid”, på så sätt visste de att de var inne på rätt spår.

Krimjournalister kollar Flashback

Här är den komparativa metoden relevant att applicera på materialet för att bevisa att kopplingar vi gjort i föregående avsnitt, 8.1 är korrekta. Vi kommer här jämföra våra reflektioner från tråden och materialet från tidningarna med det journalisterna säger i intervjuerna.

Utifrån våra intervjuer ser vi främst att det är journalister som skriver artiklar om kriminalfall som använder sig av Flashback Forum, våra informanter har väldigt svårt att se att någon annan del av tidningen skulle dra nytta av detta. Förutom Journalist 4 som ger ett mycket otydligt svar.

Alla våra informanter vidhåller att de följer Flashback Forum, speciellt när det hänt något som även dom eller de skriver i tidningen om. Flashback är viktigt att följa så ”man kan få en tidig indikation om vilka som varit inblandade”, säger Journalist 6. Samtidigt skapar journalisterna sig en bild av fallet genom flashbacktråden.

Journalist 2 stärker vår teori om att de tagit ordet *ensamvarg* direkt från Flashback genom sitt uttalande om att denne plockar med sig ord omedvetet från forumet. Vi syftar till inlägg #115 på Flashback där ordet *ensamvarg* nämns och sedan finns med i tidningsartikeln *Han sitter anhållen för mordet*, vilket står dagen efter.

Genom våra intervjuer kan vi konstatera att det inte bara sprids rykten på Flashback utan det finns även information som har en sanning i sig, det vill säga medborgarjournalistik. Här drar alltså tidningen nytta av forumanvändarnas medborgarjournalistik och det är precis som Fröhlich, Quiring och Engesser säger att vid olyckor och katastrofer så är allmänheten ofta ”på plats” före tidningen. Konsumenterna av lokaljournalistiken har just blivit producenter till den samma.⁸² Sanningen, hur morbida den än är, fanns den att hämta på Flashback.⁸³

Vi ser också en koppling mellan intervjuerna, tidningarna och inlägg #58 där en användare funderar om halsen var avskuren på BO. Tidningarna säger att de har flera källor om att det begåtts ett styckmord och som vi har sagt tidigare är säkerligen Flashback en av dem, men detta är bara ett antagande eftersom det inte kan bekräftas till 100 procent.

Journalist 6 säger att de i ett tidigt skede får hjälp av Flashback och det ser vi också. Det var bara under det första dygnet vi kunde hitta kopplingar mellan forumet och lokalpressen. Angående BO:s namn säger Journalist 2, 3 och 6 att de skulle gå vidare med information de fått från Flashback för att se om den stämde.

När Flashback och tidningen samarbetar höjs kvalitén på nyheterna, eftersom medborgarjournalisterna tillsammans vet mer än några få journalister.⁸⁴ Med samarbete menar

⁸² Fröhlich, R. & Quiring, O. & Engesser, S. “Between idiosyncratic self-interests and professional standards: A contribution to the understanding of participatory journalism in Web 2.0. *Journalism*”, 13(8), 2012. s 1045-1063

⁸³ Nygren, Gunnar & Wadbring, Ingela (red.), *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*, 5., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2013. s 251

⁸⁴ *Ibid* s 254

vi att allmänheten på Flashback skriver inlägg och lokaltidningarna hämtar information, tips och uppslag.

8.3 Lokalpressens agenda

Journalist 1 anser inte att medborgarjournalistiken har något inflytande på lokalpressens agenda setting, utan tror mer på Facebook som en agenda sättnare. Dessutom tycker denne att Flashback ses som ett ”fult” och kontroversiellt forum i allmänhet. Trots det säger denne att en stor del av landets journalister är där inne på jakt efter information.

Journalist 2 tycker inte Flashback Forum är en agenda sättnare utan menar att denne i sin yrkesroll bara fyller på med information om det ämnet/händelsen som arbetas med för tillfället. Det kanske inte är otänkbart att Flashback sätter agendan men reportern har inget exempel på detta. Fast lite längre fram säger ändå denne att Flashback bara är en hjälp på vägen. När det gäller publiken som medskapare anser journalisten att Facebook har ett överlägset inflytande och menar att det är ett ”slags nutida fikarum”, och erkänner motvilligt att Flashback är medskapare men inte i samma utsträckning. Denne anser att publiken idag är en större medskapare än den var längre tillbaka i tiden. Tidigare var det mycket tydligare att tidningen var den som var agenda sättnare, idag finns det mycket fler ställen att hitta kunskap.

Journalist 3 menar att Flashback har stora trovärdighetsproblem och ”allt som står där tar man med en nypa salt”. Därför menar denne att forumet inte har något inflytande alls när det kommer till vad tidningen skriver om, utan ser det mer som en kanal att hämta tips från. Journalisten tänker efter och inser att Flashback har varit en agenda sättnare i ett fall när det kommer till information de hämtade därifrån.

Journalist 4 tror att Flashback med sina medborgarjournalister har väldigt lite inflytande på lokaljournalistiken. Denne menar att det som skrivs på Flashback inte påverkar de lokala journalisterna. Journalist 4 känner ibland att det blir påtryckningar om att reporterna bör gå ut med information som redan ligger ute på nätet, men denne tror inte att journalisterna anpassar sig efter sådana påtryckningar. Samtidigt påstår denne att om det är något som uppmärksammas i sociala medier som har med Gävle att göra så tar journalisterna upp det och då kommer ju informationen från medborgarna. Är det någon omfattande Flashbacktråd om någonting i Gävle är det inte omöjligt att det uppmärksammas i lokalpressen. Det finns ju ett tydligt intresse för det då, men lokalpressens journalister låter inte skribenterna på Flashback bestämma spelreglerna för publiceringarna.

Journalist 5 tror att Flashback har väldigt begränsat inflytande på lokaljournalistiken, men samtidigt tror denne att det är både medborgarna och journalisterna som sätter agendan. Journalisterna måste snappa upp det som rör sig ute på sociala medier. Det är dock främst Facebook och Twitter som Journalist 4 tar information ifrån. Denne menar att de får jättemycket från sociala medier men att det fortfarande är tidningen som bestämmer om och hur det ska skrivas.

Journalist 6 anser också att det är både medborgarna i sociala medier och journalisterna som sätter agendan, men hävdar att det är människorna på Facebook före skribenterna på Flashback som är agendasättare. De på Facebook vill nå ut med sitt budskap på ett tydligare sätt än de som gömmer sig på Flashback.

Källorna sätter tonen

Användarna på Flashback Forum kanske inte sätter agendan i lokalpressen men de är medborgarjournalister.

Journalist 2 menar att källorna sätter tonen och med det säger journalisten att källorna faktiskt sätter agendan, här anser vi att journalisten säger emot sig själv.

Journalist 1, 2, 5 och 6 anser att det är främst är Facebook som är agenda sättnare. Citat från Journalist 2 ”Facebook har ett överlägset inflytande” och ”det är något slags nutida fikarum”.

Journalisterna säger först att de inte tror att Flashback är en agenda sättnare men de använder trots allt information som står där, vilket talar emot dem. Det som nu står på Flashback stämmer samman med lokalpressens åsikter om vad som är viktigt, här får vi alltså en omvänd agenda setting. Det kallas också inter media agenda setting som innebär att ett medie plockar upp ett annat medies nyheter. Genom att användarna på Flashback är medborgarjournalister kan det forumet också benämnas som ett medie. I vårt fall var det en nyhet som det skrevs frekvent om av medborgarjournalisterna på Flashback, alltså något som allmänheten lade stor vikt på och där ser vi ett omvänt fall av agenda setting.⁸⁵ Här har alltså delvis medborgarna makten över tidningen eller i alla fall ett inflytande över den.⁸⁶ Då kommer vi tillbaka till det vi skrivit i teoriavsnittet nämligen att det har blivit ombytta roller mellan folket och massmedierna samt att den nya nätoffentligheten sätter dagordningen. Har vi återigen kommit till den punkt då vi kan kalla medierna för maktlösa? Nej, det är mer ett samspel mellan

⁸⁵ McCombs, Maxwell, *Makten över dagordningen: om medierna, politiken och opinionsbildningen*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2006. s 10, 152

⁸⁶ Asp, Kent, *Måktiga massmedier: studier i politisk opinionsbildning*, Akademitratur, Diss. Göteborg : Univ., Stockholm, 1986, s 368

medborgarna och medierna via den intermediala dagordningen. Vi anser att de lever i symbios. Utan Flashback skulle journalisterna på tidningen behöva längre tid på sig att hitta information till det de skriver om. Och dagens nyheter skulle istället bli morgondagens nyheter om inte Flashback funnits.

8.4 Okritiska källor

Journalist 1 anser att de etiska spelreglerna för journalister är viktiga och att det är därför bra att man har en utbildning i ryggen så man vet hur man ska förhålla sig till dessa. De etiska spelreglerna är något som denne använder dagligen i sitt arbete och gör övervägningar hela tiden så att den enskilde personen inte tar skada. Vidare menar denne att man hela tiden måste utveckla sitt tänkande ute på fältet och anpassa det till situationen. Idag får man reda på information på ett helt annat sätt än för tio år sedan därför är det alltså viktigt att anpassa sig, menar informanten. Idag kommer det också väldigt mycket information säger denne, så det går inte att enbart lita på en källa. Informanten säger att det är en ny företeelse att man kan skriva och författa idag utan de traditionella mediernas hjälp. Med detta menas att man kan skriva exempelvis inlägg på Facebook och uppmärksamma händelser eller annat som tidigare bara syntes i tidningen. Dagligen hittar journalisten nyheter i sociala medier men att man då måste ”förhandsgranska i vanlig ordning”. Man kan inte skriva något förrän man är helt säker på att det är sant. Journalisten säger att det finns de inom yrkeskåren som kanske ”respekterar de etiska reglerna mindre än andra gör” och kanske inte alltid bryr sig om att granska det som skrivs. När något inte kan faktasäkras publiceras det inte. Informanten uppger att den använder Flashback som källa men skulle aldrig tänka sig använda det som utskrivna källa i tidningen.

Journalist 2 anser sig ha de etiska spelreglerna i ”ryggraden, ryggmärgen, bakhuvudet” så denne förhåller sig till dem precis som alla andra. Som medlem i journalistförbundet och anställd på en arbetsplats med kollektivavtal har denne förbundit sig att hålla sig till reglerna. Journalist 2 menar att i nästan var enda text de skriver gör man någon slags bedömning om hur det påverkar personen man skriver om. Vidare menar denne att det kanske inte är något man medvetet frågar sig utan som sagt något som sitter i ”ryggmärgen”, men att ibland har man ändå tagit fel beslut. Att man tar mer hänsyn till en icke offentlig person när man skriver än till exempel en person med medievana ser denne som självklart. Informanten använder ständigt sociala medier där denne söker information. Uppgifter som är delade väldigt många gånger på Facebook resulterar ofta i tidningsartiklar. Utan hjälp av Facebook hade det många gånger inte blivit någon artikel. Att använda Flashback som källa anser denne vara en

omöjlighet men att man kan skapa sig en bild av fallet genom det, anser journalisten. Denne menar då att man måste ta det via ”dom gamla vanliga vägarna” om man hittar någon information där. Informationen måste bli bekräftade från ett offentligt håll eller någon person som varit inblandad som en trovärdig källa. Vem som helst kan skriva vad som helst på Flashback och historien kan vara helt uppdiiktad, menar Journalist 2. Fast många gånger stämmer informationen som står på Flashback, säger denne. Det är mycket brott och ”snaskiga” saker som finns på Flashback Forum men ”sen är ju tonen på Flashback vidrig stundtals”. Journalisten anser Flashback vara en av de viktigaste redskapen för att få en bredare bild av något som inträffat och tycker som tidigare sagt att det är fel att inte använda sig av forumet. Informanten anser att Facebook är mer ”folkligt” än Flashback och menar att ”den genomsnittliga flashbackläsaren är kanske inte som den genomsnittlige gästriken liksom”, men att facebookanvändaren är mer som deras läsare. Med det menar denne att de hellre skriver om det som folk skriver om på Facebook än Flashback. Lite senare i intervjun säger Journalist 2 att behovet av medier som kollar upp vad som faktiskt har hänt blir större i takt med att det blir lättare att sprida skvaller och rykten. Det är tidningens roll att kolla upp så att saker stämmer. Dock uppger informanten ett exempel på information som denna fått från polisen som sedan inte visade sig stämma, då fick de skriva dagen efter att det inte stämde i tidningen. Det kan vara så att det är ”knäppisar som bara vill ha uppmärksamhet”, menar denne. På Flashback vet man aldrig vem det är som skriver utan där gömmer man sig bakom det man skriver.

Journalist 3 säger att de pressetiska reglerna är något som man ska försöka följa noggrant, men att det inte får några allvarliga konsekvenser om man inte följer dem. De fungerar väldigt bra tycker denne. När en journalist får tips via sociala medier kollar denne upp dessa och betraktar det som vilken källa som helst. Men återger aldrig uttalande som icke offentliga personer publicerat rakt av. Facebook anser journalisten är en sajt man måste vara aktiv på och ingår i stort sätt i arbetsbeskrivningen och denne använder det som ett verktyg. Trots att det på Flashback Forum kan förekomma helt tokiga och galna tips så kollar de upp dem eftersom det ”kan finnas ett korn av sanning i det”. Denne menar att det förekommer mycket spekulationer och hemmasnickrade teorier om vad som hänt i olika våldsbrott men att det helt plötsligt dyker upp något som stämmer. Det är en ”källa som man måste ha koll på fast den har ganska stora trovärdighetsproblem”, menar denne. Det är också en ifrågasatt källa som inte har hög status och som måste tas ”med en nypa salt”.

Journalist 4 anser att det är väldigt viktigt att de etiska spelreglerna finns så att inte gränserna börjar skjutas fram. Det är viktigt att man följer dessa regler framförallt nu när det är så lätt att hitta information på internet. Man bör vara försiktig när man hämtar information från okritiska källor i sociala medier menar Journalist 4. Det går inte bara att skriva det som står rakt av utan allt måste fortfarande granskas. Det är dock skillnad om det gäller en offentlig eller en officiell person som uttalat sig eller om det är en helt vanlig privatperson. Mer hänsyn tas då det gäller privatpersoner.

Journalist 5 framhåller att källkritiken alltid är A och O. Man måste tänka på var informationen kommer ifrån och det ingår i arbetsuppgifterna att man måste kolla upp allting och se om det stämmer. Journalist 5 menar att journalistkåren inte kan ta saker för sanningar vare sig det stått på Flashback, Facebook eller på Twitter. Denne hävdar dessutom att det är mycket tveksamheter som florerar på Flashback och att de personer som skriver där är väldigt ljusskygga. Hittar de något intressant i de sociala medierna, främst Facebook och Twitter så kontaktas personen och får frågan om den kan stå för sitt inlägg och om journalisten får citera det som sagt. Det blir ofta en intervju också. Det citeras aldrig enbart från det sociala mediet.

Journalist 6 menar att de etiska spelreglerna är självklarheter som man inte tänker på utan har i ryggraden. Denne använder sig mycket av sociala medier i sitt arbete och har en ”grymt stark relation till dessa”, men kollar alltid om det är ok med personen som gjort inlägget som fångat journalistens intresse. Journalist 6 skulle ”aldrig bara köra ut information hur som helst”. Man måste vara finkänslig och ha känsla för vad som är ok att skriva om och inte. Informanten anger i styckmordsfallet att de listade ut namnet på BO via ett uppslag på Flashback. Därefter gick de vidare med det tipset som handlade om vad BO hette som ledde vidare in på Facebook. Där kunde de göra kopplingen att det var hon via hennes före detta man som skrivit ”Vila i frid” i sin status.

I ryggmärken

Eftersom internet inte har det rättesnöre och norm som samhället har i övrigt anser vi att det är viktigt att efterfölja de etiska spelreglerna för journalisterna.⁸⁷ Och de anger att det är viktigt att följa de etiska spelreglerna, det är inget de tänker på utan de tillämpas per automatik. Trots att det inte finns något som lagligen binder dem till att följa dessa.⁸⁸

⁸⁷ Solove, Daniel J., *The future of reputation: gossip, rumor, and privacy on the Internet*, Yale University Press, New Haven, Conn., 2007. s 35, 37

⁸⁸ Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela, *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*, 11., helt omarb. uppl., Ekerlid, Stockholm, 2014. s 9

Våra informanter anger att det förekommer mycket tveksamheter, spekulationer, hemmasnickrade teorier och det är många ljusskygga personer som befinner sig på Flashback.

Journalisterna menar att det aldrig går att förlita sig på endast en källa och speciellt inte på Flashback, utan de måste få informationen bekräftad från annat håll också. Detta visar att sanningen är viktig för våra informanter. På Flashback kan medborgarjournalisterna skriva helt fritt utan att behöva luta sig emot de etiska spelreglerna.⁸⁹

Vi kan inte hitta något fall av kränkning av privatlivets helgd i vår komparativa studie mellan Flashback och tidningsmaterialet, det visar att reportrarna följer spelreglerna trots att BO:s namn och hennes barns namn står med på forumet. Dock visar vår undersökning på att det i punkt 13 i yrkesreglerna inte efterföljs i ett fall ”Ange källan när en framställning huvudsakligen på en annans sakuppgift”. Detta kan vi relatera till inlägg #67 då ett ögonvittne skriver på Flashback och berättar om polisens närvaro tidigare på dagen som tas upp i artikeln *Offret är en 24-årig kvinna* i GD.

9.0 Diskussion

Vi blev förvånad över att det endast var två procent av inläggen i undersökningsperioden från Flashback där vi hittade kopplingar i lokaltidningarna. Förväntningarna var att vi skulle hitta ett betydligt större antal än det vi faktiskt fann. Även att detta endast var i början av händelsen var något som förvånade oss. De är under de första skälvande timmarna som användarna på Flashback och journalisterna på tidningarna frenetiskt letar information för att snabbt få reda på vad som hänt. I det tidiga stadiet söker tidningarna brett för att sedan förlita sig på pålitliga källor och inte Flashback. Informanterna sa också att folket ofta sitter på en massa information till en början, men de uppfattar att de själva ”leder undersökningen” efter några dagar. Om vi tittar 10 år tillbaka i tiden var tidningen och Flashback något som var helt skilt från varandra, men idag lever de i symbios. Gränserna har som sagts i tidigare forskning flyttats närmare varandra och konsument och producent går inte lika lätt att urskilja.⁹⁰ Internet har givit upphov till ökad kunskap och spridning av information, detta orsakar även snabb ryktesspridning.⁹¹

En slutsats vi dragit från vårt resultat är att vi kunde ha ställt mer riktade frågor, och inte tassat kring ämnet så som vi gjorde. Vi trodde att journalisterna skulle vara motvilliga att tala

⁸⁹ Nygren, Gunnar & Wadbring, Ingela (red.), *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*, 5., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2013. s 254

⁹⁰ Ibid s 361 f

⁹¹ Ibid 355, 360

om hur de använder Flashback och därför valde vi en mindre framfusig frågeställning. Resultatet hade antagligen blivit mer talade och fler kopplingar hade troligen hittats i de komparativa analyserna. Det vi också kommit fram till är att så kallade allmänreportrar inte har någon nytta av Flashback eftersom de inte kan använda informationen i sitt arbete. För dessa reportrar är istället Facebook ett viktigt medie där de hämtar uppslag till nyheter.

Informanterna såg inte till en början att medborgarjournalisterna på Flashback var agenda sättere, men efter att ha funderat högt en stund ändrade de sig. Vi anser att det är medborgarjournalister som sätter agendan till viss del då det är enkelt för en journalist att fånga upp något från internet. Efter denna undersökning har vi insett hur mycket det är som tas upp från Facebook i press och TV. Dock kan vi inte säga det samma om Flashback, vi anser att forumet har ett så kontroversiellt innehåll och att det fria ordet är för fritt på Flashback för att nämnas i traditionella medier.

Enligt våra informanter är de etiska reglerna något de alltid bär med sig trots att de inte dagligen tänker på dem. Tidigare forskning säger att det ställs högre krav och större etiska utmaningar på journalisterna i och med internet.⁹² Det dementerar dock våra informanter för de ser Flashback som vilken källa som helst. Om vår studie endast innefattat äldre journalister kanske svaren hade sett annorlunda ut genom att de inte växt upp med internet.

Lokalpressen ser inte medborgarjournalisterna på Flashback som konkurrenter då de inte kommer upp i samma standard som de utbildade journalisterna.⁹³ Eftersom vi kan se att det förekommer rykten, förtal och felaktigheter på Flashback är det tydligt att medborgarjournalisterna där inte bryr sig om de etiska spelreglerna. Abigail Sykes anser även hon, likt oss och våra informanter, att medborgarjournalister inte kommer upp i samma nivå när det gäller de etiska reglerna.⁹⁴ Den information som är oetisk för lokalpressen till exempel BO:s namn publiceras utan tvekan av Flashbacks medborgarjournalister.⁹⁵ Den komparativa analysens första del mellan flashbackinläggen och lokaltidningarnas material visar dock att medborgarjournalister som förstahandskällor är viktiga i det initiala skedet av en händelse.⁹⁶

⁹² Ibid s 84 f

⁹³ Fröhlich, R. & Quiring, O. & Engesser, S. "Between idiosyncratic self-interests and professional standards: A contribution to the understanding of participatory journalism in Web 2.0. *Journalism*", 13(8), 2012. s 1045-1063

⁹⁴ Sveriges Radio, medborgarjournalistik

<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3938&grupp=13553> hämtad 2015-03-27

⁹⁵ Nygren, Gunnar & Wadbring, Ingela (red.), *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*, 5., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2013. s 251

⁹⁶ Fröhlich, R. & Quiring, O. & Engesser, S. "Between idiosyncratic self-interests and professional standards: A contribution to the understanding of participatory journalism in Web 2.0. *Journalism*", 13(8), 2012. s 1045-1063

Journalisterna på lokalpressen har anammat mediet Flashback som ett nytt ställe att hämta information ifrån.⁹⁷

Om mer tid funnits hade vi kunnat intervjua samtliga journalister på respektive redaktion samt ansvariga utgivare för att få en bättre helhets syn av medborgarjournalistikens påverkan av lokalpressen. Undersökningen skulle också kunnat göras på olika typer av tidningar, så som nationell dags- och kvällspress, för att utröna om det fanns några skillnader mellan hur de använder Flashback.

Ett annat intressant område att bedriva forskning på är hur polisen använder Flashback i sina utredningar och hur mycket information deras informatör släpper till pressen. Eller hur samarbetet mellan polisen och pressen har utvecklats genom åren med hjälp av de nya medierna, det är något vi tycker skulle vara speciellt intressant.

Nu har vi bara undersökt journalisternas sida av det hela därför vore det intressant att forska i hur flashbackanvändarna fått sin information. Detta för att få djupare insikt i hur medborgarjournalistiken fungerar på Flashback.

10.0 Summering

Uppsatsen behandlar relationen mellan Flashback Forum och Gävles lokaltidningar Gefle Dagblad och Arbetarbladet. Om hur nära de jobbar varandra, medborgarjournalisterna betydelse, vem som sätter agendan och hur tidningarna jobbar med de etiska spelreglerna. I viss mån även ryktesspridning.

Syftet med uppsatsen var att studera om och i så fall hur medborgarjournalistiken bidrar till morgondagens nyheter via Flashback Forum.

Här besvarar vi de frågeställningar vi ställde oss i början av uppsatsen. Dessa lyder:

1. Vilka kopplingar finns mellan lokaltidningarnas texter och Flashback Forum?
2. Vad säger journalisterna själva som bekräftar de eventuella kopplingarna?
3. Hur påverkar medborgarjournalistiken lokalpressens agenda?
4. Hur ställer sig lokalpressen till att hämta information från okritiska källor?

De metoder vi har använt oss av för att nå vår slutats är komparativ metod och semistrukturerade intervjuer. Den komparativa analysen för att se i hur många fall

⁹⁷ Gillmor, Dan, *We the media: grassroots journalism by the people, for the people*, 1. ed., O'Reilly, Sebastopol, Calif., 2004. s XII

Lokalpressen använder sig av information de hittat på Flashback och hur våra informanter i intervjuer säger sig arbeta med detta forum.

I det tidiga skedet av händelsen som var upprinnelsen till vår uppsats, det vill säga styckmordet på en 24-årig kvinna i Gävle, förekommer tolv kopplingar mellan de olika medierna som vi studerat. Två procent av de inlägg som fanns på Flashback Forum under vår undersökningsperiod kopplades samman med uppgifter i tidningarna, vilket är betydligt mindre än vad vi trodde från början.

Intervjuerna med journalisterna bekräftar att de använder Flashback som källa och att de hämtar information därifrån som de sedan går vidare med för att hitta byggstenar till en nyhet. Informanterna får dessutom tips, uppslag och information därifrån som kan leda dem vidare i nyhetsbevakningen.

Det är främst vid kriminalfall som journalisterna använder sig av Flashback Forum. Journalisterna influeras av det som skrivs på sajten, inte bara informationen som står där utan även i viss mån specifika ord som de tar med sig till sina nyheter.

Informanterna såg inte till en början att medborgarjournalisterna på Flashback var agenda sättnare, men efter att ha funderat högt en stund ändrade de sig. De ser dock Facebook som en mer tydlig agenda sättnare eftersom detta inte är ett lika ljusskyggt medie som Flashback. I ett tidigt stadie av en brottslig händelse påverkar medborgarjournalistiken lokalpressens agenda främst genom inter media agenda setting, det vill säga en omvänd agenda setting där konsumenter blir producenter. Vilket också sagts i tidigare forskning.

Lokalpressen hämtar information från okritiska källor, men använder dem efter att ha vägt dem mot de etiska spelreglerna innan de skriver det i tidningen. Vidare måste de även få informationen bekräftad från trovärdiga källor innan de kan se den som en sanning som de kan publicera. Även om de använder information från Flashback återges detta aldrig i tidningen eftersom det anses som ett tvivelaktigt forum och en ryktesspridare.

Vårt svar på undersökningen är: de kriminalfall du läser om på Flashback idag kanske du får läsa om i morgondagens tidning.

11.0 Källförteckning

11.1 Litteraturlista

Asp, Kent, *Mäktiga massmedier: studier i politisk opinionsbildning*, Akademitratur, Diss. Göteborg : Univ., Stockholm, 1986

Axberger, Hans-Gunnar, *Pressetik: en översikt över pressetiska konflikter, regler och synsätt*, Juristförl., Stockholm, 1994

Berglez, Peter & Olausson, Ulrika (red.), *Mediesamhället: centrala begrepp*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2009

Denk, Thomas, *Komparativa analysmetoder*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012

DiFonzo, Nicholas, *Rumor psychology: social and organizational approaches* [Elektronisk resurs], 2007

Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010

Fröhlich, R. & Quiring, O. & Engesser, S. *Between idiosyncratic self-interests and professional standards: A contribution to the understanding of participatory journalism in Web 2.0. Journalism*, 13(8), 2012

Gillmor, Dan, *We the media: grassroots journalism by the people, for the people*, 1. ed., O'Reilly, Sebastopol, Calif., 2004

Gripsrud, Jostein, *Mediekultur, mediesamhälle*, 3., [bearb.] uppl., Daidalos, Göteborg, 2011

Krogh, Torbjörn von, *Medieetik*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2009

Krogh, Torbjörn von, *Mediernas ansvarighet: om media accountability på svenska*, Sim(o), Stockholm, 2008

McCombs, Maxwell, *Makten över dagordningen: om medierna, politiken och opinionsbildningen*, 1. uppl., SNS förlag, Stockholm, 2006

McLuhan, Marshall, *Media: människans utbyggnader*, 2. uppl., Norstedt, Stockholm, 1999

Nygren, Gunnar & Wadbring, Ingela (red.), *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*, 5., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2013

Rogers, E; Dearing, J (1988). "Agenda-setting research: Where has it been, where is it going?". Communication Yearbook 11

Solove, Daniel J., "future of reputation: gossip, rumor, and privacy on the Internet" [Elektronisk resurs], 2007

van Dijck, Jose (2009). "Users like you? Theorizing agency in user-generated content." Media, culture, society. Vol. 31(1)

Weibull, Lennart & Börjesson, Britt, *Publicistiska seder: svensk pressetik i teori och praktik 1900-1994*, Tiden, Stockholm, 1995

Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela, *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*, 11., helt omarb. uppl., Ekerlid, Stockholm, 2014

Østbye, Helge, *Metodbok för medievetenskap*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2004

11.2 Internetkällor

Journalistförbundet, yrkesregler <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-for-press-radio-och-tv/yrkesregler>

Journalistförbundet, publicitetsregler <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-for-press-radio-och-tv/publicitetsregler>

Flashbacks historia <http://www.flashback.se/flashbacks-historia>

Nationalencyklopedin, jämförande metod, <http://www.ne.se.webproxy.student.hig.se:2048/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jämförande-metod>

CNN, Rodney King <http://edition.cnn.com/2012/06/17/us/obit-rodney-king/>

Sveriges Radio, medborgarjournalistik <http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3938&grupp=13553>

CBS News, Zapruder Film <http://www.cbsnews.com/news/the-man-who-shot-the-zapruder-film-57607086/>

11.3 Tidningsartiklar

Artikelnamn	Författare
Misstänkt mord i Gävle	Andreas Norinder, Daniel Sandström, Jonas Harrysson, Johan Järvestad
Man anhållen misstänkt mord i centrala Gävle	Mathea Franzén, Anders Eklind
28-åring misstänks för mordet	Johan Ronge
Han sitter anhållen för mordet	Johan Järvestad & Johan Wikén
Offret är en 24-årig kvinna	Erik Wikström
Styckade 28-åringen offret?	Ej angett
Kvinna var vän med misstänkt mördare	TT
Polisen: "Vi har mycket information"	Video
Här jobbar polisens tekniker efter mordet	Video
Läraren: "Det är ofattbart"	Video
Hon var en av de finaste människorna	Erik Wikström
Chockstämning bland grannarna	Sofia Öhlander
28-åringen för chockad för förhör	Roger Wallenius
Misstänkte mördarens uppdateringar skrämmande läsning	Johan Ronge
Professorn om mordet: "kan finnas perversa motiv"	Johan Ronge
Jerzy Sarnecki: Därför kan han ha överlämnat sig till polisen	Ej angett
28-åringen begärs häktad	Johan Ronge
Hon presenterade offret för 28-åringen	Erik Wikström
28-åringen förd till Säter	Jacob Hilding
28-åringen inlåst på Säter	Erik Wikström
28-åringen delaktig till kvinnans död	Johan Wikén, Erik Wikström
Han är i behov av vård	Jacob Hilding
28-åringen häktas för mord	Ej angett
Mordmisstänkt i Gävle häktad	TT
Tidslinje: Detta har hänt	Johan Wikén
Psykosor kan orsaka våldsbrott	Erik Wikström

Polisen: Mordvapnet kan ha beslagtagits	Erik Wikström
De vill ge dottern ett minne av sin mamma	Niklas Sundin
28-åringen redo att förhöras	Jacob Hilding
Polisen: Mordvapnet kan ha beslagtagits	Erik Wikström
Nya uppgifter: 28-åringen ströp kvinnan	Johan Ronge
Åtalet dröjer mot 28-åringen	Johan Wikén
28-åringen tiger om mord	Jacob Hildning
Inga droger vid Nordostmordet	Jacob Hilding
Mordmisstänkt troligen psyksjuk	Ej angett

Bilaga 1 - Semistrukturerad intervjuguide

Läses för informanten: denna intervju behandlar medie- och pressetik, publiken som medskapare och vem som sätter agendan i lokaltidningarna: medborgarna eller journalisterna. Syftet med intervjun är att få lokalpressens samlade syn på dessa frågor. Inga uppgifter kommer att lämnas ut så att svaren kan kopplas tillbaka till dig som deltagit, det är alltså helt anonymt och det råder full konfidentialitet. Intervjun är en del i en C-uppsats inom Medie- och kommunikationsvetenskap på Högskolan i Gävle. Anonyma citat från intervjun kan förekomma i uppsatsen. När uppsatsen är färdig kommer den mailas till dig.

De teman vi kommer att beröra under vår intervju är:

- Medie- och pressetik
- Publiken som medskapare
- Flashback Forum

Nedan är några frågor som kommer ligga till grund för våra intervjuer. De första fem är dock följdfrågor som hjälp i intervjuarbetet hämtade från Ekström & Larssons bok *Metoder i kommunikationsvetenskap*.

- Kan du beskriva det mer?
- Har du funderat på vad det innebär?
- Hur tänker du då?
- Menar du att...?
- Har du exempel på det?

1. När och hur började du din bana som journalist?
2. Vad tycker du om de etiska spelreglerna för journalister?
 - a. Är de anpassade för dagens mediasamhälle?
3. Sett utifrån de etiska spelreglerna vad är din relation till sociala medier som journalist?
4. Vad tycker du om det sociala mediet Flashback Forum som ett verktyg i ditt arbete?
 - a. Blir du hjälpt av Flashback i ditt arbete?
 - b. Vilken del av nyheterna tror du bäst har användning av Flashback?
5. Hur mycket inflytande tror du Flashback har på lokaljournalistiken?